

KINNITATUD
Tallinna Kannikese Lasteaia
Direktori 27.05.2026
käskkirjaga nr 1-2/8

Tallinna Kannikese Lasteaed

ÕPPEKAVA

Tallinn 2026

Sisukord

Sissejuhatus	3
Alushariduse alusväärtused	3
1. Lasteaia eripära ning õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid	4
1.1 Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted	4
2. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus ja põhimõtted	5
2.1 Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus tõhustatud toega rühmas	5
2.2 Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus eritoega rühmas	7
3. Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamise põhimõtted	8
4. Kolmeaastase lapse ja kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad üldoskused ning kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad arengutulemused	9
4.1 Kolmeaastase lapse ja kuue- kuni seitsmeaastase lapse üldoskused tõhustatud ja eritoega rühmas	9
4.1.1 Lapse eeldatavad üldoskused tõhustatud toega rühmas	10
4.1.2 Lapse eeldatavad üldoskused eritoega rühmas	12
4.2 Kolmeaastase lapse ja kuue- kuni seitsmeaastase lapse	14
eeldatavad arengutulemused	14
4.2.1 Lapse eeldatavad arengutulemused tõhustatud toega rühmas	15
Valdkond <i>Mina ja keskkond</i>	15
Valdkond <i>Keel ja kõne</i>	15
Valdkond <i>Matemaatika</i>	20
Valdkond <i>Kunst</i>	23
Valdkond <i>Muusika</i>	25
Valdkond <i>Liikumine</i>	31
4.2.2 Lapse eeldatavad arengutulemused eritoega rühmas	32
Valdkond <i>Mina ja keskkond</i>	32
Valdkond <i>Keel ja kõne</i>	34
Valdkond <i>Matemaatika</i>	34
Valdkond <i>Kunst</i>	35
Valdkond <i>Muusika</i>	36
Valdkond <i>Liikumine</i>	37
5. Lapse arengu hindamise ja toetamise põhimõtted ja dokumenteerimine ning meetodid ja vahendid lapse arengu hindamiseks, jälgimiseks ja analüüsimiseks	39
5.1 Koolivalmiduskaart	39
5.2 Lapse individuaalse arengu jälgimise kaart	40
5.3 Lapse individuaalne arenduskava (IAK)	40
5.3 Lapse arengumapp	40
6. Vanematega tehtava koostöö põhimõtted ka korraldus	42
7. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord	42
LISAD	43
Valdkond Keskkonnakasvatus	43
Valdkond Liikluskasvatus	46
Hindamistabel tõhustatud toega rühma lastele	48
Hindamistabel eritoega rühma lastele	55

Sissejuhatus

Tallinna Kannikese Lasteaia õppekava koostamise alusdokumendiks on Alushariduse riiklik õppekava, mis on Vabariigi haridus- ja teadusministri poolt vastu võetud 7. augustil 2025.a. määrusega nr 33. Kõikide spetsialistide ühistööna valmis Tallinna Kannikese Lasteaia õppekava haridusliku erivajadustega laste jaoks, kus on arvestatud eripedagoogilise ja pedagoogilise teooria kaasaegseid aspekte, samuti lapse eripära, suutlikkust ja tervislikku seisundit.

Õppekava eesmärgiks on viia erivajadusega lastega läbi õppe- ja kasvatustegevus niisugusel tasemel, et oleks tagatud lapse igakülgne areng. Sellise õppekava kokkupanemisel lähtusid pedagoogid lasteasutuse arengukavast ja lasteasutuse sisehindamise tulemustest.

Õpetamine toimub läbi mängu ja paindliku päevakava alusel, et laps oleks suuteline eluga igas olukorras toime tulema – st oskaks oma teadmistega alati midagi ette võtta, neid kasutada.

Alushariduse alusväärtused

Õppe- ja kasvatustegevus põhineb lapsepõlve väärtustamisel ning lasteaia peamine ülesanne on kaitsta ja edendada lapse õigust täisväärtuslikule ning turvalisele lapsepõlvele. Lasteaias toetatakse võrdsel määral lapse vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut. Lasteaed loob tingimused lapse erisuguste võimete tasakaalustatud arenguks, eneseteostuseks ning teaduspõhise maailmapildi kujunemiseks.

Lasteaed kujundab koostöös koduga väärtushoiakuid, mis on isikliku õnneliku elu ja ühiskonna eduka koostoimimise aluseks.

Õppekavas peetakse oluliseks väärtusi, mis tulenevad Eesti Vabariigi põhiseaduses, ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonis, lapse õiguste konventsioonis ning Euroopa Liidu alusdokumentides nimetatud eetilistest põhimõtetest. Alusväärtustena tähtsustatakse üldnimlikke väärtusi: ausus, hoolivus, õiglus, lugupidamine enda ja teiste vastu. Ühiskondlikke väärtusi: vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, kodumaa-armastus, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, terviseteadlikkus, keskkonna jätkusuutlikkus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus.

1. Lasteaia eripära ning õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Tallinna Kannikese Lasteaed asub Kristiine linnaosas, aadressil Kannikese 13. Lasteaed avati kuuerühmalise eesti õppekeelega tavalasteaiana 7. märtsil 1966. Kujunemine erilasteaiaks toimus aastatel 1974-1977. 1978. aastal kinnitati asutuse nimeks 1. Erilasteaed ning 1999. aastal sai asutus nimeks Tallinna Kõneravi-Lasteaed Kannike. Alates 20. juunist 2007 on lasteasutuse nimetus Tallinna Kannikese Lasteaed.

Kuni 31. augustini 2025 oli Tallinna Kannikese Lasteaed kuuerühmaline erirühmadega haridusasutus, kus oli kaks tasandusrühma, kolm pervasiivsete arenguhäiretega laste rühma ja üks arendusrühm. Alates 1. septembrist 2025 on lasteaias kuus eritoega rühma, kus käivad haridusliku erivajadusega lapsed.

Kogu lasteaia õppekasvatustöö on suunatud tuge vajavatele lastele, seetõttu pööratakse õppe- ja kasvatustöös väga suurt tähelepanu laste individuaalsele arengule ja arvestatakse nende eripära ning eeldatavaid oskusi.

Lasteaia õppekasvatustööd viivad läbi õpetajad, tugispetsialistid ja abiõpetajad. Lasteaias toimuvad planeeritud muusika- ja liikumistegevused. Oleme TEL Lastedade võrgustiku liikmed ja liitunud ka projektiga „Kiusamisest vaba lasteaed“.

Kannikese lasteaed on turvaline, lapsesõbraliku mängu- ja õpikeskkonnaga, lapse individuaalsust arvestav, peret nõustav ning personali tööd väärtustav kaasaegne haridusasutus.

Lähtuvalt alushariduse riiklikust õppekavast on lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk tagada lapse igakülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös.

Üldeesmärgist lähtuvalt toetatakse lapse üldoskuste ja valdkondlike oskuste kujunemist ning arengut, et luua kuni kolmeaastase lapse puhul eeldused hakkama saamiseks lasteaias ning kolme- kuni seitsmeaastase lapse puhul eeldused põhihariduse omandamiseks ja edasijõudmiseks igapäevaelus.

1.1 Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppekava on õppe- ja kasvatuskorralduse aluseks. Selle alusel toimub erivajadustega lastele järjepidev, eesmärgistatud ja lapsest lähtuv igakülgne arendamine ning eluks vajalike püsiharjumuste kujundamine.

1. Lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine.
2. Lapse loovuse toetamine.
3. Mängu kaudu õppimine.
4. Lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine.
5. Lapsele turvatunde ja eduelamuse tagamine.
6. Kodu ja lasteasutuse koostöö.
7. Eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäraga arvestamine.

2. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus ja põhimõtted

Koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ja vanema nõusolekul rakendab lasteaed tõhustatud või erituge.

- Tõhustatud toega rühmas on lapsed 3-7 eluaastat, normatiivne laste arv on kuni 12 last.
- Eritoega rühmas on lapsed vanusega 3-7 eluaastat, normatiivne laste arv on kuni 6 last.
- Rühmaruum on omaette tervik ning koosneb:
  - mängutoast (mis on ühtlasi töö- ja söögitoaks)
  - magamistoast
  - tugispetsialisti töökabinetist
  - riietusruumist
  - pesuruumist koos WC-ga

2.1 Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus tõhustatud toega rühmas

Tõhustatud tuge rakendatakse lapsele, kes oma arengu eripära tõttu vajab:

- 1) vähemalt üht tugispetsialisti teenust;
- 2) spetsiifilist õppe- ja kasvatustegevuse korraldust, keskkonda, metoodikat või spetsiifilisi vahendeid ning
- 3) individuaalset lisatuge rühmas või õpet kuni 12 lapsega rühmas.

Rühmad on vanuseliselt segarühmad, kus töö toimub alarühmadena ja individuaalselt.

Rühmade päevakava ja korraldus

Päevakava määrab kindlaks olenevalt laste east päevarütm, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ning pedagoogide kavandatud õppe- ja kasvatustegevused. Päevakava võimaldab sujuvat üleminekut ühelt tegevuselt teisele. Piisavalt peab jääma lastele aega mänguks, sest see on lapse põhitegevus. Päevakava koostatakse riikliku õppekava alusel, arvestades lasteasutuse lahtioleku aega ning laste vanust. Õppe- ja kasvatustegevuste planeerimisel arvestatakse laste keskendumisvõimet ning tähelepanu. Soovitav on kavandada lõimitud õppe- ja kasvatustegevusi.

- Lasteasutus on avatud kella 7.00 - 19.00 (12 tundi), üks valverühm. Teised rühmad töötavad kella 7.30 -18.00 (10,5 tundi).
- Igas rühmas töötab kaks õpetajat ja abiõpetaja või üks õpetaja ja kaks abiõpetajat.
- Toitlustamine toimub:
  - 8.30 hommikusöök
  - 12.15 lõuna
  - 15.30 oode
- Puhkeaeg on 13.00 - 15.00;
- Tegevuste põhiaeg on 9.15 - 10.45 ja 15.15 - 16.45;
- Individuaalne töö toimub vastavalt rühma plaanile kogu päeva vältel;
- Õues viibimise aeg on 10.30 - 12.15;
- Ilusate ilmadega ollakse õues ka peale õhtuoodet kuni kojuminekuni;
- Tegevustes käsitletavat teemat kajastuvad kõikide spetsialistide plaanides ja töös;

- Plaani koostamisel on aluseks laste individuaalne arengutase ning teadmiste ja oskuste hulk, mis selgitatakse välja igasügiseste uuringute käigus;
- Uuringute aeg on septembrikuu;
- Õppetöö aeg on 1. septembrist kuni 31. augustini;
- Kokkuvõtete tegemine on 15. maist - 31. maini;
- 15. maist – 31. augustini töötavad rühmad suvise päeva planeeringu alusel, kus põhirõhk on mängudel ja viibimisele värskes õhus;

Lasteasutuse õppekavas esitatakse õppe- ja kasvatustegevuse sisu järgmistes valdkondades ja tegevuskordade arv nädalas.

	3–5aastased	6–7aastased
Mina ja keskkond	Iga päev	Iga päev
Keel ja kõne	2 - 3	3 - 4
Matemaatika	1 – 2	2 – 3
Kunst	2 – 3	3 – 4
Muusika	2 – 3	2 – 3
Liikumine	2 – 3	2 – 3

Õpetajaga samaaegselt töötab rühmas tugispetsialist: logopeed või eripedagoog. Rühmatöö toimub alagruppidega. Õppetegevuste kestus on 3–5-aastastel kuni 25 minutit ja 6–7-aastastel kuni 35 minutit. Õpetajad planeerivad mängulises vormis ja lõimitud tegevusi.

Kõik õppetegevused on omavahel seotud teemade kaudu. Õppetegevusi läbivad teemad puudutavad lapse isiksuse ja sotsiaalse arengu seisukohalt olulisi eluvaldkondi: kodu, pere, kodukoht, lasteaed, loodus, rahvatraditsioonid jne.

Kõnepuudega lastel on oluline igakülgne arendamine, häälikuseade, üldteadmiste- ja oskuste ning toimetuleku arendamine. Lastel on häiritud psüühilised protsessid ja häälikanalüüsi võime, nad väsivad kiiresti, teadmisi omandavad aeglasemalt, ülesannet on vaja lihtsustada, õpitut mitmekordselt korrata ja kinnistada.

Õpetajal on õigus vastavalt vajadusele teha muudatusi oma rühma kavandatud õppetegevuste plaanis. Õppe- ja kasvatustegevuste algusaeg on 9.15, kuid õppetegevused ei pea toimuma kindlatel aegadel (va muusika ja liikumine). Õpetajal on õigus otsustada, millal on kõige sobivam hetk plaanitud õppetegevuse läbiviimiseks, lähtudes laste huvist ja valmisolekust ning lõimides erinevaid tegevusi ja valdkondi omavahel. Lapsed viibivad õues iga päev 1-2 korda päevas (vastavalt ilmastikule).

2.2 Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus eritoega rühmas

Erituge rakendatakse lapsele, kes oma arengu eripära tõttu vajab:

- 1) mitut tugispetsialisti teenust;
- 2) kohandusi mitmes käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 2 nimetatud valdkonnas ning
- 3) individuaalset lisatuge rühmas või õpet kuni kuue lapsega rühmas.

Rühma päevakava

Päevakava määrab kindlaks päevarütm, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ning pedagoogide kavandatud õppe- ja kasvatustegevused. Päevakava võimaldab sujuvat üleminekut ühelt tegevuselt teisele.

- Lasteasutus on avatud kella 7.00 - 19.00 (12 tundi), töötab valverühm.
Eritoega rühmad töötavad kella 07.30 - 18.00
- Igas rühmas töötab kaks õpetajat ja abiõpetaja või üks õpetaja ja kaks abiõpetajat.
- Toitlustamine toimub:
  - 8.30 hommikusöök
  - 12.15 lõuna
  - 16.00 oode
- Lõunauinaku aeg on 13.00 - 15.00
- Tegevuste põhiaeg on 9.15 - 10.45 ja 15.15 - 16.45
- Individuaalne töö toimub vastavalt rühma plaanile kogu päeva vältel
- Õues viibimise aeg on 10.30 - 12.15
- Tegevustes käsitletavat teemat leiavad kajastamist kõikide spetsialistide plaanides ja töös. Plaani koostamisel on aluseks laste individuaalne arengutase ning teadmiste ja oskuste hulk, mis selgitatakse välja uuringute käigus. Uuringute aeg on septembris.

Eritoega rühm on vanuseliselt segarühm, kus töö toimub grupiviisiliselt ja/või individuaalselt. Rühmas töötavad kaks õpetajat ja abiõpetaja või õpetaja ja kaks abiõpetajat. Rühmatöö toimub valdavalt individuaalselt mängulises vormis. Õpetajal on õigus vastavalt vajadusele teha muudatusi oma rühma kavandatud õppetegevuste plaanis. Õppe- ja kasvatustegevuste algusaeg on 9.15, kuid õppetegevused ei pea toimuma kindlatel aegadel (va muusika ja liikumine). Õpetajal on õigus otsustada, millal on kõige sobivam hetk plaanitud õppetegevuse läbiviimiseks, lähtudes laste huvist ja valmisolekust. Lapsed viibivad õues iga päev 1-2 korda päevas (vastavalt ilmastikule).

Valdkonnad	3–7aastased
Hommikuring	Iga päev
Üldarendatavad oskused	Iga päev
Keel ja kõne	2
Matemaatika	1
Kunst	2 – 3
Muusika	2
Liikumine	2

3. Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamise põhimõtted

Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja, õpetaja aga lapse arengut toetava keskkonna looja. On loodud soodsad tingimused ja keskkond aktiivseks õppimiseks. Lapsi kaasatakse tegevuste kavandamisse, suunatakse valikute tegemiseks. Tähtis on lapse arengus ja õppimises arvestada sotsiaalset kontakti. Hea õpetaja tunneb lapse arengutaset, on teadlik sellest, mida laps oskab teha täiskasvanu juhendamisel ning millega ta ise hakkama saab.

Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu. Õppimine on tõhusam siis, kui laps saab õpetajalt toetust ja abi, mitte täiskasvanu ei ruttu tema eest kõike ära tegema. Oluline on arvestada, mis on mingis vanuses eakohane ja mis mitte. Kõige arendavam on niisugune abi, mis aitab lapsel hakkama saada nende ülesannetega, millega ta ilma abita veel toime ei tuleks.

Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et arendada lapse suutlikkust:

- 1) kavandada oma tegevust, teha valikuid;
- 2) seostada uusi teadmisi varasemate kogemustega;
- 3) kasutada omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
- 4) arutleda omandatud teadmiste ja oskuste üle;
- 5) hinnata oma tegevuse tulemuslikkust;
- 6) tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumistest ning tulla toime ebaõnnestumistega.

4. Kolmeaastase lapse ja kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad üldoskused ning kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad arengutulemused

4.1 Kolmeaastase lapse ja kuue- kuni seitsmeaastase lapse üldoskused tõhustatud ja eritoega rühmas

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi tegevuste kaudu, lõimides erinevaid valdkondi ja kasutades erinevaid õppeviise.

Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- mänguoskused
- tunnetus- ja õpioskused
- sotsiaalsed oskused
- eneseregulatsiooni oskused.

Mänguoskused

- Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus ja loomulik õppimisviis.
- Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, harjutab ning rakendab uusi oskusi, õpib suhtlema ja koostööd tegema ning sobival viisil enda tundeid ja soove väljendama.
- Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Tunnetus- ja õpioskused

- Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse: taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.
- Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.
- Peenmotoorika kohmakuse tõttu esinevad raskused esemete omaduste uurimisel ja esemete kasutamise harjutamisel.
- Probleemid kõne arengus tekitavad raskusi kognitiivses arengus, sest kõne aitab eristada, üldistada, analüüsida ja klassifitseerida.

Sotsiaalsed oskused

- Sotsiaalsed oskused on oskused teistega suhelda, tajuda iseennast ja kaaslast, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda koostoimet võimaldavatest eetilistest tõekspidamistest.

Eneseregulatsioonioskused

- Eneseregulatsiooni oskused on oskused, mis võimaldavad suunata oma tähelepanu, kasutada töömälu, pidurdada hetkeimpulsse ning kavandada oma käitumist vastavalt olukorrale.
- Eneseregulatsiooni oskused võimaldavad lapsel olukordadele paindlikult reageerida, erinevaid seoseid märgata ja lahendusi leida.

4.1.1 Lapse eeldatavad üldoskused tõhustatud toega rühmas

Eeldatavad mänguoskused tõhustatud toega rühmas vanuseti

3–4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4–5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5–7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Keskendub lühiajalisele ja lihtsale mängule täiskasvanu toel.	Keskendub iseseisvalt lühiajalisele ja lihtsale mängule.	Tunneb mängust rõõmu ja on võimeline mängule keskendumata.
Kasutab mänguasju sihipäraselt (nt sõidutab autot, paneb nukule mütsi pähe).	Kasutab mängus täiskasvanu antud või olemasolevaid vahendeid ning jälgendab lihtsaid tegevusi.	Rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast.
Matkib tuttavaid olukordi (nt söögi tegemine, magama panek) oma kogemustest lähtuvalt.	Võtab mängudes lihtsamaid rolle, kasutades matkimisel liikumist, kõne ja hääletooni.	Algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu.
Soovib teiste algatatud mängus osaleda täiskasvanu abil.	Algatab mängu, leiab mängukaaslased ja püüab nendega arvestada.	Täidab mängudes erinevaid rolle.
Tunneb rõõmu koosmängust täiskasvanu toel.	Teeb kaameraga fotosid ja videoklippe täiskasvanu abil.	Järgib mängureegleid.
Laps salvestab heli digivahendiga.	Teeb digiseadet (sh robotika) kasutades või seda rühmakaaslastega jagades koostööd.	Tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus.
Suhtleb rühmakaaslaste ja täiskasvanuga, kasutades digiseadmeid (Bee-Bot) eakohaselt ning järgides seejuures kokkulepituid reegleid.	Läheneb loovalt mängule, kasutades erinevaid vahendeid.	Laps teatab täiskasvanule, kui digiseade ei ole töökorras või mõni selle detail on kaduma läinud.

Eeldatavad tunnetus- ja õpioskused tõhustatud toega rühmas vanuseti

3–4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4–5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5–7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Suudab lühiajaliselt (5–10 min) keskenduda huvipakkuvale tegevusele, vajades täiskasvanu juhendamist.	Suudab huvipakkuvatele tegevustele keskenduda mõnda aega (10–15 min) ning suudab alustada ja lõpetada tegevuse.	Tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskendumata kuni pool tundi.
Tegutseb, uurib, katsetab matkides, vajades täiskasvanu tuge.	Täidab täiskasvanu poolt antud ülesande, vastates lihtsatele küsimustele.	Mõtleb nii kaemus- kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab küsimus-vastus dialoogi.

Järgib täiskasvanu toel üheosalist juhust (nt „Palun pese käed”).	Täidab kaheosalist juhust, kui tegevused on tuttavad ja lihtsad (nt „Palun pane riided selga ja pese käed“).	Kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni.
Tajub lihtsamaid ruumisuhteid.	Eristab hulkade suurust ja proovib loendada või järjestada.	Saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna.
Rühmitab esemeid ühe selge ja nähtava tunnuse järgi- värvustunnus (nt kõik punased klotsid).	Rühmitab esemeid kahe erineva nähtava tunnuse alusel (nt kollased suured pallid).	Rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel.
Valib vahendeid ja lahendab probleeme enamasti sihipärase proovimise abil.	Tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi.	Suhtub õppimisse positiivselt - tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada.

Eeldatavad sotsiaalsed oskused tõhustatud toega rühmas vanuseti

3–4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4–5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5–7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Suhtleb eakaaslastega ja tuttavate täiskasvanutega.	Alustab vestlust, osaleb mängudes ja räägib oma mõtetest.	Püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses.
Jagab mänguasju täiskasvanu julgustusel.	Märkab teiste tundeid, püüab lohutada või aidata.	Kontrollib oma emotsioone.
Mõistab lihtsate käitumisoskuste sobivust erinevates olukordades täiskasvanu abil.	Teeb koostööd väikeses grupis, lihtsates olukordades pakub ja küsib abi.	Oskab teistega arvestada ja teha koostööd ning säilitab positiivsed suhted eakaaslastega.
Järgib lihtsaid kokkuleppeid ja õpib viisakusreegleid täiskasvanu juhendamisel.	Tunneb ära sobimatu käitumise, kui sellele viidatakse.	Teeb vahet hea ja halva käitumise vahel ning küsib vajadusel abi täiskasvanult või kaaslaselt.
Täidab lihtsamaid korraldusi.	Täidab lihtsamaid viisakusreegleid, peab kinni rühmareeglitest.	Osaleb rühma reeglite kujundamisel.
Tunneb ära tuttavad inimesed (ema, isa, õpetaja).	Märkab, et inimesed võivad välja näha erinevad (nt nahavärv, keel, kasv).	Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad.

Eeldatavad eneseregulatsiooni oskused tõhustatud toega rühmas vanuseti

3–4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4–5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5–7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Väljendab oma emotsioone füüsiliselt ja/või lihtsate	Kirjeldab lihtsamaid emotsioone täiskasvanu	Suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid

sõnade/kehakeele abil (nt nutt, kallistamine).	toel (nt olen rõõmus, olen kurb).	emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada.
Osaleb täiskasvanu suunamisel rahunemist soodustavates tegevustes.	Oskab tuttavas keskkonnas sobival viisil käituda ning oskab võtta vastu võitu ja kaotust.	Teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda.
Teab, mida tohib, mida mitte teha.	Kasutab iseseisvalt õpitud rahunemist soodustavaid tegevusi.	Oskab erinevates olukordades sobival viisil käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele.
Saab hakkama lihtsamate eneseteenindamise toimingutega (riietumine, söömine, tualeti kasutamine) ja tööharjumustega (lehtede riisumine, mänguasjade koristamine).	On omandanud esmased eneseteenindamise ja tööharjumused, võib vajada täiskasvanu tuge.	Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.

4.1.2 Lapse eeldatavad üldoskused eritoega rühmas

Eeldatavad mänguoskused eritoega rühmas vanuseti

3–4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4–5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5–7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Suhtub nukku kui last sümboliseerivasse mänguasja; saab mängust positiivse elamuse.	Valib ise mängu, tegutseb esemetega sihipäraselt.	Tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma.
Teeb täiskasvanuga mänguasjadega tuttavaid tegusid; söödab nukku, laob klotse auto kasti jne.	Kasutab mängudes teadmisi ümbritsevast.	Rakendab mängudes loovalt oma kogemusi ja muljeid ümbritsevast maailmast.
Ehitab klotsidest, konstrueerib.	Ehitab ja mängib ehitatuga (maja, sild garaaž)	Algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu.
Huvitub ühistegevuses osavõttust (nt nukuteater)	Võtab osa lavastusmängudest.	Täidab mängudes erinevaid rolle õpetaja juhendamisel.
Võtab osa sõrmemängudest täiskasvanuga.	Mängib vanemate lastega täiskasvanu juhendamisel lauamänge, järgides reegleid.	Järgib mängureegleid.
Mängib rahulikult ka mängukaaslasega, käitub adekvaatselt.	Mängib eakaaslastega rollimänge täiskasvanu juhendamisel (juuksur, pood, arst)	Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele õpetaja juhendamisel.
Lülitub emotsionaalselt mängu; mängib koos kaaslasega.	Palub kaaslaselt mänguasja, millega teine mängib.	Jagab mänguasju teise lapsega.

Kasutab erinevaid mänguasju ja esemeid oma mängudes.	Kasutab mängudes teadmisi ümbritsevast.	Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.
--	---	---

Eeldatavad tunnetus- ja õpioskused eritoega rühmas vanuseti

3–4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4–5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5–7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Eristab esemeid suur-väike.	Rühmitab esemeid (nt 2 värvi järgi; suur-väike).	Saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg); tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi õpetaja suunamisel.
Tajub lihtsamaid ruumisuhteid.	Suulise korralduse järgi näitab õpitud kehaosi endal ja kaaslastel.	Saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt.
Tegutseb lihtsate korralduste järgi. <i>Too! Ei tohi! Vii! Pane! Võta! Anna!</i>	Oskab eseme ja didaktilise vahendiga tegutseda vastavalt selle funktsioonile.	Tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma tegevusele.
Kasutab esemeid kasutusviisi järgi (nt sööb lusikaga, kuivatab käterätikuga).	Teab ette rutiinsete tegevuste/sündmuste ajalist järgnevust (nt söömisele järgneb WC toiming, riietumisele järgneb õue minek).	Teab ette rutiinsete tegevuste/sündmuste ajalist järgnevust ja viib alustatud tegevuse lõpuni.
Osaleb omaalgatuslikul tegevusel (nt lauakoristamisel).	Tegutseb tuttavas olukorras iseseisvalt.	Tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi.
Tunneb rõõmu tegevusest.	Väljendab positiivset emotsiooni uutes tegevustes.	Suhtub tegevusse positiivselt.
Paneb erineva kujundi vastavasse vormi –ümar, kandiline.	Rühmitab esemeid ühe tunnuse põhjal kahte ossa (kuju/vorm).	Rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate väliste tunnuste abil.
Teab eseme asukohta, mis ei ole nähtaval, aga on seal püsivalt olnud (nt riided kapis, lusikad sahtlis jne).	Nähes/kuuldes signaaleset, mõistab järgnevat sündmust ja reageerib toimingut esile kutsuvalt.	Oskab vajadusel tegevusi jätkata.

Eeldatavad sotsiaalsed oskused eritoega rühmas vanuseti

3–4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4–5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5–7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Hakkab märkama teist last (puudutab, patsutab).	Tegutseb kõrvuti teise lapsega.	Mõistab lihtsaid korraldusi, täidab neid koostegEVuses.
Tervitab ja jätab hüvasti meeldetuletamata.	Tervitab ja jätab hüvasti.	Tegutseb koos teise lapsega.
Vaatab inimest, kelle tähelepanu tahab endale tõmmata.	Hoiab silmsidet, kui talle pööratakse tähelepanu.	Otsib abi (nt võtab täiskasvanu käest); annab

		märku soovist (oskab oma soove väljendada).
Tunneb ära tuttava eseme.	Aktsepteerib teiste omandit.	Jagab oma toitu, mänguasju.
Väljendab hellust ja heameelt.	Saab aru, kui kiidetakse või riieldakse.	Välidib teatud ohtlike olukordi talle tuttavates situatsioonides..
Tunneb ära tuttavad inimesed (ema, isa, õpetaja).	Täidab lihtsamaid korraldusi.	Käitub üldkasutatavates kohtades rahuldavalt.

Eeldatavad eneseregulatsiooni oskused eritoega rühmas vanuseti

3–4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4–5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5–7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Hakkab kujunema soov ise tegutseda.	Soov ise tegutseda.	Suudab oma tugevaid emotsioone nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada.
Ootab täiskasvanupoolset tarvete rahuldamist.	Lapsel kujuneb põhjustagajärg seos.	Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele.
Manipuleerib leluga.	Teab igapäevaselt kasutatavate lelude otstarvet.	Algatab mängu ja tegevusi.
Tegutseb täiskasvanu juhendamisel.	Teab käitumisreegleid tuttavas keskkonnas.	Oskab käitumisreegleid üle kanda uudsesse olukorda.
	Sööb iseseisvalt, käib WC, peseb ja kuivatab käed meeldetuletamata.	Saab hakkama lihtsama eneseteenindamisega.
Oskab tegutseda esemetega neid lõhkumata.	Koristab enda järel meeldetuletamisel.	Kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.

4.2 Kolmeaastase lapse ja kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad arengutulemused

Õppekavas on esitatud õppe- ja kasvatustegevuse sisu järgmistes valdkondades:

1. Mina ja keskkond;
2. Keel ja kõne;
3. Matemaatika;
4. Kunst;
5. Liikumine;
6. Muusika.

Õppekavas on esitatud lisana järgmised valdkonnad:

7. Keskkonnakasvatus (Lisad);
8. Liikluskasvatus (Lisad).

4.2.1 Lapse eeldatavad arengutulemused tõhustatud toega rühmas

Valdkond *Mina ja keskkond*

Üldeesmärgid

- Laps tuleb toime igapäevasuhtluses kaasvestlejana, kuulajana, algatajana;
- Lapse sõnavara ja tundemaailm rikastub;
- Laps julgeb ennast väljendada ja esineda võimetekohaselt;
- Lapsed hoiavad loodust, loomi ja meid ümbritsevat keskkonda;
- Laste kõne arendamine kõikides tegevustes: vestlusel, jutustamisel, lavastamisel, esinemisel;
- Laste kõne mõistmise arendamine.

Toimimine

Teema valitakse ühiselt õpetajate ja tugispetsialisti poolt terveks nädalaks, vajadusel pikemaks ajaks. Teemade jaotus tuleneb aastaaegadest, rahvakalendri ja riiklikest tähtpäevadest, võttes aluseks riikliku raamõppekava, lasteaia õppekava ja tegevuskava.

Lapse elu ümbritsevat keskkonda käsitlevad:

I poolaastal käsitletavat teemasid	II poolaastal käsitletavat teemasid
1. Lasteaed	20. Koduloomad,
2. Meie päev, ööpäev	21. Metsloomad
3. Sügis	22. Värvide nädal
4. Puud ja nende viljad	23. Liiklus ja transport
5. Puu- ja köögiviljad	24. Sõbranädal
6. Seened ja metsmarjad	25. Tallinn – pealinn
7. Rändlinnud ja paigalinnud	26. Eesti Vabariik
8. Terve inimene	27. Raamatud
9. Emotsioonid ja tunded	28. Teater ja kino
10. Kodu ja perekond	29. Mängud ja sport
11. Mööbel	30. Kevad, kevadpühad
12. Ametid, elukutsed, tööd	31. Kevadised aiatööd
13. Rahvakunst	32. Putukad. Looduse hoidmine ja taaskasutus
14. Riietus ja jalanõud	33. Põhjamaa loomad
15. Looduslikud materjalid	34. Lõunamaa loomad
16. Talv, talvelõbud	35. Kevadlilled, lilled
17. Jõulud	36. Emadepäev
18. Jõulud käes	37. Kalad ja veekogud
19. Mänguasjad	38. Suvi ja suverõõmud

Valdkond *Keel ja kõne*

Valdkonna keele ja kõne osas kannavad kõik väljatoodud eesmärgid ühtlasi ka logopeedilist tähendust grammatiliselt õige kõne aktiveerimiseks, sõnavara rikastamiseks ja suhtlemisoskuse kujundamiseks.

Üldeesmärgid:

- Areneb laste kõne ja väljendusoskus;
- Areneb kõnest õige arusaamine (kõne mõistmine);
- Kujuneb oskus tulla toime igapäevasuhtluses kaasvestlejana, kuulajana;
- Rikastub laste tundemaailm, mis pakub positiivseid elamusi;
- Areneb lapse julgus ennast väljendada ja esineda;
- Areneb laste teadvus ümbritseva maailma tunnetamisel, lapse isiksuse kõikide külgede arendamisel.

Vaatlused, vestlused

Eesmärgid:

- Laste silmaring avardub, rikastub sõnavara;
- Areneb vaatlusoskus, tajus, tähelepanu, mõtlemine;
- Aktiveerub laste kõne, areneb suuline väljendusoskus;
- Areneb laste võrdlemisoskus;
- Harjutuste valik sõltub lapse toimetulekust, mitte vanusest.

	3–4aastased	4–5aastased	5–7aastased
Elusolendi vaatlus	<ul style="list-style-type: none"> • Tutvub loomade välimuse, suuruse, värvuse, kehakattega; kehaosad. • Loomade hääliksused, liikumine, mida sööb-joob. • Loomade eest hoolitsemine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Võrdleb varem nähtud loomi omavahel. • Oskab matkida looma liigutusi. • Võrdleb kodu- ja metsloomi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rikastub laste sõnavara, oskus arutleda ja teadmised uute mõistetega (linnul on nokk ja suled, loomal on saba, keha katavad karvad, teeb vahet jala ja käpa vahel jne).
Eseme, mänguasja vaatlus (tarbeesemed, mulaažid, topised jne)	<ul style="list-style-type: none"> • Tutvub esemete õigete nimetustega (kuidas neid kasutatakse). • Teab mööbliesemeid, toidu- ja kööginõusid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Võrdleb esemeid omavahel, toob välja erinevused, sarnasused. • Areneb võrdlemisoskus. • Õpib klassifitseerima. 	<ul style="list-style-type: none"> • Areneb mõtlemine, vaatlemisoskus ja teadmishimu. • Oskab esemeid täpsemalt kirjeldada, võrrelda. • Pöörab tähelepanu üksikutele osadele ja detailidele.
Pildi Vaatlus	<ul style="list-style-type: none"> • Õpib kasutama lihtsamaid pilte (ese või esemete grupp), mis on lapsele jõukohased. • Õpib esitama lihtsamaid küsimusi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tutvub lihtsama süžeelise sisuga piltidega inimestest ja loomadest. • Oskab esitada küsimusi pildi kohta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab vaadelda raamatute illustratsioone. • Areneb mõtlemine põhjustest-tagajärgedest, võrdlemisoskus.

			<ul style="list-style-type: none"> • Areneb suuline kõnekeel.
Vestlused	<ul style="list-style-type: none"> • Areneb oskus vaadelda, ennast väljendada ja oskus kuulata küsimust. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lapsed oskavad saadud teadmisi igapäevaselt kasutada. • Lastes kujunevad positiivseid tundeid ja iseloomuomadused (loodusearmastus, armastus oma vanemate ja kodu vastu, oma kaaslaste suhtes). 	<ul style="list-style-type: none"> • Areneb suuline väljendusoskus, mälu, tähelepanu, mõtlemine ja vaimsed võimed. • Lapsed oskavad arutada, võrrelda ja teha järeldusi. • Laps õpib oma isiklike kogemusi teistega jagama.

Jutustamine

Eesmärgid:

- Areneb oskus seotult ja loogiliselt kirjeldada vahetult tajutavaid esemeid, pilte ja nähtusi; kirjeldada mälu järgi sündmusi isiklikust elust;
- Areneb sõnavara kasutamise oskus, grammatiliselt õigesti lausete moodustamise oskus;
- Areneb õige hääldus, selge diktsioon, paras hääletugevus ja kiirus.

	3–4aastased	4–5aastased	5–7aastased
Jutustamine	<ul style="list-style-type: none"> • Laps väljendab oma soove lühikeste lausetelega. • Laps õpib jutustama oma elamustest ja vaadeldavatest piltidest. • Areneb lapse kõne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Laps oskab kõnelda huvitavatest sündmustest. • Laps õpib väljendama oma mõtteid loogilises järjekorras. • Lapse eneseväljendusoskuse arendamine. • Laps oskab vastata õpetaja küsimustele. 	<ul style="list-style-type: none"> • Laps oskab iseseisvalt jutustada loovalt. • Laps mõtleb ise jutukesi välja. • Laps oskab kasutada näitlikke vahendeid (lauateater, käpiknukud jne). • Laps suudab lõpetada õpetaja alustatud jutte.
Jutustamine pildi järgi	<ul style="list-style-type: none"> • Areneb lapse kõne. • Laps oskab jutustada oma igapäevaelust. 	<ul style="list-style-type: none"> • Laps jutustab isiklikest kogemustest, sellest, mida on näinud või varem üle elanud. 	<ul style="list-style-type: none"> • Laps mõtleb iseseisvalt alguse ja lõpu pildil kujutatud sündmusele. • Laps oskab panna ennast kuulama. • Laps oskab jutustada nii mälu kui varem kuuldu põhjal.

Luuletuse õpetamine

Eesmärgid:

- Laps oskab öelda peast õigesti ja selgelt hääldades lühikest luuletust;
- Laps esitab luuletust;
- Laps suudab esitada õppeaasta jooksul õpitud luuletust.

	3–4aastased	4–5aastased	5–7aastased
--	--------------------	--------------------	--------------------

Luuletuse Õpetamine	<ul style="list-style-type: none"> • Laps jätab meelde 4-realise luuletuse. • Laps esitab luuletust selgelt ja valju häälega. 	<ul style="list-style-type: none"> • Areneb lapse tähelepanu ja mälu. • Laps oskab selge diktsiooniga ja võimalikult julgelt esineda. 	<ul style="list-style-type: none"> • Laps õpib luuletuse tervikuna selgeks. • Areneb lapse esinemisjulgeus.
----------------------------	---	---	---

Kirjanduspala tutvustamine

Eesmärgid:

- Areneb lapse mõtlemine, taju, tähelepanu, fantaasia, mälu ja kõik teised vaimsed võimeid;
- Süvenevad ja kinnistuvad ümbritseva eluga tutvumisel omandatud muljed;
- Areneb positiivne suhtumine kõigesse heasse;
- Rikastub ja täpsustub lapse sõnavara kõne kujundamisel.

	3–4aastased	4–5aastased	5–7aastased
Lastekirjandus	<ul style="list-style-type: none"> • Laps huvitub raamatutest. • Lapsed oskavad ühiselt kuulata raamatu ette lugemist. • Laps tunneb huvi raamatu illustratsioonide vastu. • Laps oskab panna raamatu alati oma õigele kohale tagasi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Laps esitab küsimusi kuuldu kohta. • Laps õpib märkama illustratsioonil sarnasust tuttava esemega. 	<ul style="list-style-type: none"> • Laps arutleb kuuldu kohta. • Kasvatada harjumust raamatut vaadata ainult laua juures ning alati riulile õigetpidi tagasi panema.

Õppekäigud

Eesmärgid:

- Tutvustada lapsi ümbritseva loodusega;
- Rikastada ja laiendada lapse sõnavara;
- Aktiviseerida lapse kõnet ja väljendusoskust;
- Arendada lapse vaatlemisoskust ja teadmishimu;
- Õpetada last nägema ilu meid ümbritsevas elus, looduses, kunstis.

	3–4aastased	4–5aastased	5–7aastased
Õppekäigud	<ul style="list-style-type: none"> • Tutvustada aastaegadele iseloomulikke tunnuseid • Õppekäigud lasteaia lähimas ümbruses.	<ul style="list-style-type: none"> • Äratada huvi eelseisva õppekäigu vastu. • Õpetada tähele panema olulisemat ja võrdlema. • Käia õppekäikudel.	<ul style="list-style-type: none"> • Õpetada lapsi üldistama ja järeldusi tegema. • Anda võimalus aktiivseks tegutsemiseks. • Kasvatada oskust viisakalt ja korralikult käituda.

Õppemängud

Eesmärgid:

- Kasvatada lapses arusaamist, et õppemängul on kindlad reeglid ja tulemus;
- Äratada huvi, aktiviseerida tähelepanu ja rikastada lapsi uute teadmistega;
- Arendada lapse tähelepanu, mälu, mõtlemist.

	3–4aastased	4–5aastased	5–7aastased
Õppemängud	<ul style="list-style-type: none"> • Äratada huvi õppemängude vastu. • Tutvustada esemete omadusi ja tunnuseid (värvus, materjal, suurus). • Kasutada kõneharjutusteks lihtsaid liisusalme. • Innustada lapsi iseseisvalt mängima.	<ul style="list-style-type: none"> • Õpetada eristama esemeid ja nende omadusi nägemise, kuulmise, haistmise ja kompimise põhjal. • Õpetada võrdlema esemeid ja järjestama neid. • Kujundada lastes püsivust, tähelepanu, keskendumisoskust. • Aktiviseerida osalemist vestluses.	<ul style="list-style-type: none"> • Arendada laste sensoorseid ja vaimseid võimeid: vaatlusoskust, esemete võrdlemisoskust, (värvus, suurus, vorm, materjal). • Kinnistada oskust määrata eseme asukohta (ees-taga; vasakul-paremal; all-peal; keskel-ääres). • Arendada esemete rühmitamise oskust. • Aktiviseerida sõnavara. • Arendada oskust moodustada osadest tervikut. • Arendada dialoogi ja õpetada lihtsamat sõnalavastust.

Valdkond *Matemaatika*

Üldeesmärgid:

- Arendada matemaatilist kõnekeelt ja väljendusoskust;
- Kujundada väärtushinnanguid (püsivust, järjekindlust, abivalmidust);
- Harjutada arvsõnade selget hääldust;
- Harjutada erinevate grammatiliste kategooriate kasutamist, hulkade moodustamine (ainsus – mitmus jne);
- Harjutada lausete moodustamist, õiget keelekasutust ning väljendusoskust;
- Kujundada **esemete maailma**, s.o luua selline tegevuslik ja mõisteline baas, mille toel laps suudaks:
  - ✓ orienteeruda ümbritsevate esemete ja nähtuste maailmas (kirjeldada, järjestada, rühmitada erinevaid objekte ja nähtusi);
  - ✓ määrata oma asukohta ümbritsevate esemete suhtes;
  - ✓ võrrelda esemete hulka;
  - ✓ määrata aega lihtsamate ajamõistete abil, koostada ja jälgida päevakava;
  - ✓ sooritada igapäevatoiminguid (mõtestada olulisemaid liikluseeskirju, suhelda mängus jne).
- Alustada **arvude maailma** mõtestamist ja arvutamisoskuste kujundamist, s.o. luua selline tegevuslik ja mõisteline baas, mille toel laps suudaks:
  - ✓ mõtestada loendamistegevuse;
  - ✓ luua kujutluse põhiarvudest 1 kuni 10 (arvude saamine loendamise teel, seosed arvude reas, numbrite kirjutamine)
  - ✓ omandada esmane liitmis- ja lahutamisoskus 5 piires;
- Alustada **suuruste maailma** loomist, s.o luua selline tegevuslik ja mõisteline baas, mille toel laps suudaks:
  - ✓ tutvuda kasutatavate mõõtühikutevaheliste seostega
  - ✓ koostada kahe esemete hulga järgi matemaatilisi tehteid
  - ✓ koostada ja lahendada lihtsamaid ühetehtelisi tekstülesandeid
- Alustada **kujundite maailma** loomist, s.t:
  - ✓ kirjeldada ümbritsevat ruumi kujundimõistete abil;
  - ✓ joonestada tasapinnalisi kujundeid ja valmistada kehade mudeleid (vormimise või pinnalaotuste kokkukleepimise teel)

	3–4aastased	4–5aastased	5–7aastased
Värvid	<ul style="list-style-type: none"> • Kuue põhivärvi (punane, kollane, roheline, sinine, must, valge) eristamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Põhivärvide nimetamine sõnadega. • Oranž, lilla, roosa, pruuni värvi tutvustamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oranži, lilla, roosa, pruuni värvi nimetamine sõnadega ja värvitoonide eristamine (heledad ja tumedad värvitoonid).
Ruumilised ja tasapinnalised kujundid	<p>Kasutatavad mõisted (<i>kandiline, ümmargune, ring</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kujundite leidmine nime järgi. 	<p>Kasutatavad mõisted: <i>ring, kolmnurk, nelinurk, külg, tipp.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kujundi nimetamine tunnuse järgi. 	<p>Kasutatavad mõisted: <i>ring, kolmnurk, nelinurk, riskülik, tipp, külg, nurk, suur, väike.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kehade ja kujundite kirjeldamine nende

		<ul style="list-style-type: none"> • Ümbritseva kirjeldamine kujundimõistete abil. 	iseloomulike tunnuste kaudu. <ul style="list-style-type: none"> • Kujundi leidmine nime järgi. • Kujundite rühmitamine ja klassifitseerimine ühiste tunnuste järgi. • Ruumi kirjeldamine kujundimõistete abil.
Rühmitamine	Kasutatavad mõisted: <i>suur-väike</i> <ul style="list-style-type: none"> • Rühmitada esemeid värvi alusel. • Rühmitada sarnaseid esemeid, mis erinevad suuruselt. 	Kasutatavad mõisted: <ul style="list-style-type: none"> • Samavärvi kujundite rühmitamine ühise tunnuse kaudu. • Esemete rühmitamine ühe tunnuse järgi (vastata küsimusele <i>Mitu on?</i>). 	Kasutatavad mõisted: <i>vasakul, paremal, ühe-pikkune, ühesuurune</i> Esemete ühiste tunnuste sõnastamine. <ul style="list-style-type: none"> • Esemete võrdlemine ühiste tunnuste alusel. • Ühiste tunnustega eseme hulga moodustamine. • Esemete rühmitamine kahe-kolme tunnuse järgi.
Järjestamine	Kasutatavad mõisted: <i>suur-väike.</i> <ul style="list-style-type: none"> • Kahe kõrvuti asetatud eseme järjestamine, võrdlemine. 	Kasutatavad mõisted: <i>suur-väike, pikk-lühike, kitsas-lai, kõrge-madal</i> <ul style="list-style-type: none"> • Kahe eseme järjestamine (võrdlemine) järjestuse sõnastuse kaudu. • Esemete võrdlemine neid kõrvuti, üksteise peale või sisse paigutades. 	Kasutatavad mõisted: <i>suur-väike, kõige suurem, kõige väiksem, kõrge-madal, kõige kõrgem, kõige madalam, pikk-lühike, kõige pikem, kõige lühem, lai-kitsas, kõige laiem, kõige kitsam, paks-õhuke, kõige paksem, kõige õhem, vasakul, paremal;</i> <ul style="list-style-type: none"> • Järgarvud, küsimusele <i>mitmes?</i> Vastamine. • Kahe eseme võrdlemine esemeid eristava tunnuse kaudu. • Mitme eseme järjestamine. • Esemete asukoha määramine järjestatud reas järgarvude abil.

Orienteerumine ajas ja ruumis	Kasutatavad mõisted: <i>ees-taga, ülal-all; hommik, õhtu</i> <ul style="list-style-type: none"> • Enda asukoha määramine ruumis. • Ajamõistete selgitamine. 	Kasutatavad mõisted: <i>ees-taga, ülal-all; kõrval, vasakul, paremal; eile, täna, homme; hommik, päev, õhtu, öö</i> <ul style="list-style-type: none"> • Esemete asukoha määramine ruumis. • Kasutada õigesti ajamõisteid, seostades lause tegevusega. 	Kasutatavad mõisted: <i>ees-taga, äärel, keskel, enne-pärast, varem-hiljem; eile, täna, homme; päev, öö, õhtu; kiiresti-aeglaselt.</i> <ul style="list-style-type: none"> • Nädalapäevade nimetused. • Orienteerumine ruumis ja ajas järjestusseoste abil. • Orienteerumine tasapinnal. • Aastaajad, nende järjestamine.
Loendamine	Kasutatavad mõisted: <i>üks, kaks (arvsõnad)</i> <ul style="list-style-type: none"> • Esemete arvu kindlaks tegemine loendamise abil. 	Kasutatavad mõisted: <i>Arvsõnad üks kuni viis; suurem-väiksem</i> <ul style="list-style-type: none"> • Eesemete arvu kindlakstegemine loendamise abil . 	Kasutatavad mõisted: <i>arvsõnad üks kuni kümme; eelneb, järgneb, vahetult eelneb, vahetult järgneb, vahel</i> <ul style="list-style-type: none"> • Esemete hulkade võrdlemine loendamise abil. • Kujutluse abil rühmitamine.
Hulkade võrdlemine	Kasutatavad mõisted: <i>üks ja palju.</i> <ul style="list-style-type: none"> • Sõnade üks ja palju kasutamine. 	Kasutatavad mõisted: <i>esemete paar, hulk, rohkem, vähem, võrdselt.</i> <ul style="list-style-type: none"> • Hulkade moodustamine. • Hulkade võrdlemine. 	Kasutatavad mõisted: <i>ühe võrra rohkem (üks rohkem); ühe võrra vähem (üks vähem); kahe võrra rohkem, kahe võrra vähem</i> <ul style="list-style-type: none"> • Esemete hulkade võrdlemine loendamise abil.
Arv		Kasutatavad mõisted: <i>hulk, arv</i> <ul style="list-style-type: none"> • Esemete loendamine. • Küsimusele <i>Mitu on?</i> vastamine. 	Kasutatavad mõisted: <i>1–10 ; võrdus; võrdusmärk =</i> <ul style="list-style-type: none"> • Antud arvu järgi esemete hulga moodustamine.
Number		<ul style="list-style-type: none"> • Numbrid 1–5. 	<ul style="list-style-type: none"> • Numbrid 1–10. • Luua seos arvu ja numbriga vahel.
Liitmine ja lahutamine			Kasutatavad mõisted: <i>liitmine, liitmismärk + (pluss); võrdusmärk = ; lahutamine,</i>

			<i>lahutamismärk - (miinus)</i> <ul style="list-style-type: none"> • Liitmine ja lahutamine abivahenditega 5 piires.
--	--	--	---

Valdkond Kunst

Üldeesmärgid:

Arendab:

- tähelepanelikkust, püsivust;
- vaatlusoskust, võrdlusoskust, analüüsivõimet;
- peenmootorikat;
- käe- ja randmelihaste liikuvust;
- koordineerimisvõimet, silma ja käe koostööd;
- suulihaseid (värvide puhumistehnika);
- loendamisoskust;
- fantaasiat ja ilumeelt.

Õpetab:

- lapsi sihipäraselt tegutsema;
- sõnalist selgitust kuulama ja mõistma;
- erinevaid eneseväljendusviise kasutama;
- erinevaid vahendeid kasutama (pintslid, templid, käärid, voolimismass, rull jm);
- geomeetrilisi kujundeid tundma;
- värve tundma, segama, omavahel sobitama.

Tutvustab:

- erinevaid materjale, nende omadusi;
- eesti rahvakunsti.

Toetab isikupära ja algatusvõimet.

Ergutab loovat mõtlemist, iseseisvust.

Rikastab tundeelu.

Tõstab enesehinnangut.

TEMAATIKA VALIMISEL LÄHTUTAKSE NÄDALA TEEMAST

	3–4aastased	4–5aastased	5–7aastased
Voolimine	<ul style="list-style-type: none"> • Voolimismaterjaliga tutvumine (savi, plastiliin, teraapiavaha). • Mängides muuta savi/plastiliini kuju. • Materjali tükeldamine, rullimine, veeretamine, lamedaks vajutamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ringi voolimine. • Voolingute silumine, tasandamine. • Erineva suuruse ja kujuga osade ühendamise kokku vajutamise ja kokku voolimise teel. • Omandatud oskuste iseseisev kasutamine. • Ühest tükist voolimine osade väljavenitamise abil. 	<ul style="list-style-type: none"> • Voolimine näidise abil. • Inimese ja loomade kujutamine. • Erinevate viimistlusvõimaluste õpetamine: dekoratiivne kaunistamine; mustri vajutamise, kujundite lisamine või värvimise teel; karvase/okkalise pinna viimistlemine sõrmede, voolimispuulga

	<ul style="list-style-type: none"> • Erineva vormiga plastiliini või savi tükkide liitmine äratuntavaks kujuks kokku vajutamise teel. • Täppide, triipude vajutamine voolimispilgaga. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tööde viimistlemine, kaunistamine, värvimine. 	<p>või muude vahendite abil.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voolimismaterjali ja loodusliku materjali (käbid, tammetõrud, kastanimunad, suled jm) koos kasutamine. • Erinevad voolimis- materjalid: savi, taigen, plastiliin. • Omandatud oskuste iseseisev loov kasutamine.
Joonistamine maalimine	<ul style="list-style-type: none"> • Lasteraamatute illustratsioonide vaatlemine. • Elementaarsete tehniliste oskuste omandamine: <ul style="list-style-type: none"> ○ näpuvärvide ja lapi kasutamine; ○ õige pliiatsi, kriidi, pintsli hoidmine käes, nende kasutamine ○ guaššvärvide kasutamine; ○ joonte tõmbamine erinevates suundades; ○ värvide tundmine põhivärvid; ○ triipude, täppide joonistamine, maalimine. ○ pinna viirutamine, värvimine; • Õpitud oskuste kasutamine lihtsate piltide joonistamisel ja maalimisel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mustri koostamine pliiatsi ja pintsliga. • Horisontaal- ja vertikaaljoonte tõmbamine pliiatsi, kriidi või pintsliga. • Erinevate vormide joonistamine, maalimine, pinna katmine guašš- või vesivärvidega. • Inimfiguuri (peajalgne inimene) kujutamine. • Lihtsate piltide joonistamine, maalimine. • Värvusõpetus: värvide tundmine, värvide segamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Inimeste ja loomade kujutamine erinevates tegevustes. • Mustri koostamine, motiivi kordus. • Värvusõpetus – meeleolude edastamine. • Vahendid: värvipliiatsid, kriidid, õlipastellid, viltpliiatsid, guaššvärvid, vesivärvid.
Kleepetöö	<ul style="list-style-type: none"> • Liimipulga kasutamise õpetamine. • Valmislõigatud kujundite kasutamine. • 2-3osalise kujundi liimimine alusele. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kääridega lõikamise kujundamine. • Ruudu, ristküliku lõikamine ribast. • Mustri koostamine geomeetristest kujunditest. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lihtsate kujundite lõikamine, ladumine ja liimimine. • Paberi kokkuvoltimine ja liimimine. • Rebimistehnikas pildi kujundamine, liimimine.

	<ul style="list-style-type: none"> • Põhikujundile täiendavate detailide liimimine. • Käärde käsitlemisoskuse õpetamine. • Paberist tükkide rebimine ja kleepimine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lõikamine mööda sirgjoont. • Mitmest osast koosnevate esemete liimimine. • Rebimine - ribad, tükid, ümarvormid. • Ühistööde tegemisel näha tervikut ja oma osa selles. 	<ul style="list-style-type: none"> • Looduslikust materjalist mustri, ladumine ja liimimine. • Kolmnurga lõikamine.
Meisterdamine	<ul style="list-style-type: none"> • Õpetaja abiga meisterdamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tutvumine looduslike materjalidega, nende omadustega (lehed, käbid, oksad, kastanid, tammetõrud, suled jm). • Looduslikust materjalist esemete valmistamine. • Voltimise harjutamine, lihtsate asjade voltimine. • Taaskasutatava materjali kasutamine meisterdamisel. • Pärlite lükkimine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kokkuvolditud paberist lumehelbekeste, linikute jm väljalõikamine. • Omavahel ühendatud figuuride väljalõikamine kokkuvolditud paberribast. • Koonusest, silindrist loomade, lindude, inimeste meisterdamine. • Taaskasutatava materjali kasutamine meisterdamisel.

Valdkond Muusika

Üldesmärgid:

- Äratada huvi ja armastust muusikalise tegevuse vastu.
- Õpetada muusikat kuulama, laulma, mängima lastepillidel, liikuma ja tantsima muusika või laulu saatel.
- Arendada laste mõtletegevust, kujutlusvõimet, loovust ja esinemisjulgust (koostöös teiste lasteaia spetsialistidega).
- Arendada laste muusikalisi võimeid, arvestades nende loomupäraseid eeldusi ja individuaalset arengut.
- Rikastada laste tundeelu, arendada muusikalist maitset.
- Arendada kuulmisvõimet, kujundada kuulamiskultuuri.
- Süvendada lastes rahvustunnet, austust ning armastust oma maa ja rahva kommete ja tavade vastu toetudes rahvakalendri, rahvapärimusele, rahvamuusikale, folkloorile.
- Hingamis-, hääle- ja artikulatsiooniharjutuste kaudu normaliseerida kõneaparaadi tegevust.
- Pillimängu, laulu, muusika kaudu arendada keskendumist, mälu, mõtlemist, fantaasiat.
- Arendada mängulise tegevuse kaudu liigutuste piiratust, sihikindlaid liigutusi, parandada lihaste spastilisust või lõtvust.

- Laiendada laste sõnavara, arendada selget kõnet, harjutada oma mõtete väljendamisel õiget keeleteadust.
- Arendada kõne rütmi, liikumise ja lihtsate kõlapillide mängimise kaudu intellekti, peenmotoorikat, koordinatsiooni.
- Arendada muusika abil lapse pidurdatud loovust. Loovus tähendab tervist.
- Lõppkokkuvõttes on muusikaõpetuse eesmärk muusikaliselt haritud ja tasakaaluka lapse ettevalmistamine kooliminekuks.

Muusikaõpetus on seotud õppe- ja kasvatustöö teiste osadega ning järgib õpetamise põhimõtteid – lähemalt kaugemale, kergemalt raskemale. Tegevuste planeerimisel jälgitakse kultuurielu sündmusi ja arvestatakse ka kodulooliste põhimõtetega. Muusika kuulamine, laulmine ja pillimäng toimub mänguliselt ja temaatiliselt seostatuna. Laulu ja muusika abil õpetatakse väljendama oma tundeid vanemate, kodu, sõprade ja kodumaa vastu. Toetatakse rahvakalendritele, mille tähtpäevade tähistamine lastele mõistetaval viisil aitab süvendada rahvustunnet, mõista olevikku, tajuda minevikku ja mõelda tulevikule. Õpetatakse austavalt suhtuma meid ümbritsevasse, tajuma erinevaid meeleolusid aastaegades, suhtuma osavõtlikult ülevatesse ja kurbadesse sündmustesse. Õpitakse tundma muusikatraditsioone, austama oma rahva kombeid ja tavaid, saama osa teiste rahvaste muusikakultuurist.

	3–4aastased	4–5aastased	5–7aastased
Muusika kuulamine ja muusikaline mälu	<ul style="list-style-type: none"> • Arendada lastes keskendumisostust, kuulmistaju. Muusikat kuulatakse vaikselt. • Õpetada lapsi avastama ümbritseva maailma helisid ja rütme (lehesahin, sammud, haamri-löögid). Õpetada neid helisid kuulama ning matkima oma häälega, liigutustega. • Õpetada kuulama erineva karakteriga laule ja muusikapalu. Rikastada sõnavara mõistetega <i>aeglane-kiire, lõbus-kurb, kõrge-madal, vali-vaikne (f, p), raske-kerge</i> (liikumises). • Õpetada keskendumisele ja kuulamisele ja 	<ul style="list-style-type: none"> • Arendada jätkuvalt kuulmistaju. Muusikat kuulatakse vaikselt ja tähelepanelikult. • Arendada edasi kuulmist. • Tutvuda muusikaliste põhimõistetega <i>valjemini, tasemini, hoogne, pikk, lühike</i>. • Õpetada mõistma, et muusika tekitab erinevaid emotsioone. • Õpetada kuulatud muusikat edasi andma liikumisega. • Õpetada ära tundma tuttavat laulu ümismise või pillimängu järgi. • Kujundada laste kuulamisharjumusi rahvamuusika ja klassika toel. • Tutvustada eesti rahva viiside kaudu erinevaid rahvapille (torupill, sarve-pill, kraaplaud). 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuulamiskultuuri jätkuv kujundamine. Muusikapala kuulatakse keskendunult, sisenduslikult. • Õpetada lapsi jälgima vahemänge. • Õpetada lapsi tunnetama rütmimuutusi. • Õpetada ära tundma rõõmsakõlalist ja kurvakõlalist kolmkõla. • Arendada edasi laste loomingulist initsiatiivi: lapsed mõtlevad palale nime, liigutusi jms. Innustada julgetele mõtteväljendustele. • Tutvustada erinevaid rahvapille: lõõtspill. Lõõtspilli laiem kasutusala (ka teiste rahvaste rahvuspill) • Tutvustada ja kinnistada mõisteid: <i>rahvamäng, rahvatants ja tantsupidu</i>.

	<p>vaikuse kuulamisele. Põhimõisted: <i>heli-vaikus, vaikne-tugev</i>.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tutvustada mõisteid <i>marss ja tantsuviis</i>. <i>Marss</i> - selge rütm, erk samm, <i>tants</i> - õhuline, sujuv liikumine. Õpetada kuulatud muusikat ja rütmi edasi andma liikumisega. • Arendada huvi meie rahvaloomingu vastu. Tutvuda eesti rahvapillidega (vilepill, kannel). • Kasvatada armastust oma kodu ja maa vastu. Kuulata Eesti Vabariigi hümnid orkestri esituses. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tutvustada mõisteid <i>hällilaul, rahvalaul, regilaul</i>. • Kasvatada armastust oma kodu, keele, rahva ja maa vastu. Kuulata EV hümnid koori esituses ja laulu "Eesti lipp". 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasvatada lastes rahvusliku iseseisvuse vaimu. Kuulata süvenenumalt Eesti Vabariigi hümnid "Mu isamaa, mu õnn ja rõõm" (F. Pacius) ning laulu "Eesti lipp".
	3–4aastased	4–5aastased	5–7aastased
Laulmine	<ul style="list-style-type: none"> • Toetada laste loomupärast soovi laulda. • Arendada mängulisel teel laste lauluoskust, alustades hääleaparatuuri tunnetamisest läbi kõne ja hääleharjutuste. • Õpetada kuulama oma häält ja teiste hääli. • Kujundada järelelaulmise oskust (õpetaja-laps) samast kõrgusest ja samas tempos. • Uute laulude õppimine toimub kuulamise kaudu. • Õpetada laule, mis on rütmilised, meloodialt ja sisult lihtsad 	<ul style="list-style-type: none"> • Arendada loomulikku ja väljendusrikast häälekasutust kõnes ja laulus. • Tutvuda erinevate häälekasutusvõimalustega. • Õpetada eristama helisid kõrguse ja vältuse järgi: selgelt eristada mõisteid <i>kõrge-madal, pikk-lühike</i>. • Õpetada kuulama meloodia suunda, mõisteid <i>tõusev-laskuv</i>. • Kujundada kooslaulmise oskust, aga julgustama laulma ka üksinda. • Õpetaja alustab laulmist, lapsed jätkavad, lauldes puhtalt, selgelt. • Teha hääle-, lõdvestus- ja hingamisharjutusi. • Arendada kooslaulmisel laulu dünaamikat, ilmekust. 	<ul style="list-style-type: none"> • Arendada jätkuvalt laulmisilmekust eriilmeliste lihtsate laste laulude kaudu. • Arendada õiget laulutehnikat. • Õpetada hääle kõlaliste võimaluste tunnetamist ja väljendusrikast kasutamist (<i>õrn, mahe, terav, kähe</i>). • Õpetada lapsi teadlikult oma häält kuulama ja juhtima. • Toetada igakülgset lapsi individuaalset laulu-loomingut avaldama (loovus). • Armastus oma maa vastu tipneb hümnid selgeksõppimisega. • Aasta lõpuks lapsed laulavad iseseisvalt, ilma toeta, üksi ja ansamblis.

	<p>(2-5helilised), mida lastel on kerge omandada.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arendada laste loov-võimeid: toetada lapse spontaanset laulmissoovi. • Arendada koostööd koduga laste muusikaliste muljete ringi laiendamisel: kontserdid, teater, TV, raadio. • Lapsed õpivad laulma täiskasvanu abil. • . • Kujundada vabalt kooslaulmise oskust, laulda emotsionaalselt, selgelt sõnu hääldades, ühtlases tempos. • Õpetada märkama rahvalaulu lihtsust ja ilu kõnes kui laulus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Õpetada laulma ühtlases tempos. • Õpetada laulma lõbusalt, reipalt, õrnalt, laulvalt, hoogsalt, kõlavalt, selgelt. • Süvendada laulmise abil rahvustunnet. Pöörata tähelepanu rahvalaulu sobivusele. Tutvustada mõisteid <i>rahvalaul</i>, <i>laulupidu</i>. 	
	3–4aastased	4–5aastased	5–7aastased
Rütmiline liikumine	<ul style="list-style-type: none"> • Õpetada põhiritmi edasiandmise oskust kehapilli kaudu (plaksutades ja hüpates). • Arendada oskust kindla ja selge muusikalise rütmi järgi kõndida ja joosta üksi ning rühmas. • Õpetada tunnetama erineva karakteriga osi muusikapalas ning sooritama imiteerivaid liigutusi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Õpetada märkama <i>kiire-aeglase</i>, <i>vaikse-valju</i> kasutamist kõnes, laulus ja liikumises. • Õpetada tunnetama erineva karakteriga osi muusikapalas ning sooritama imiteerivaid liigutusi: järeletegemine (kaja) – õpetaja teeb ette, lapsed kordavad. • Kasvatada huvi ning lugupidamist eesti rahvatantsu ning rahvamängude vastu. • Osata vastavalt muusikale (<i>kõrge-madal</i>, <i>kiire-aeglane</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> • Osata vahet teha ja kasutada ühendusi <i>kiiresti-aeglaselt</i>, <i>vaikselt-valjult</i> õpetaja abita laulus ja liikumises. • Harjutada koordineerimist: vasak ja parem käsi teevad erinevaid harjutusi. • Arendada orienteerumist ruumis–kõnd ringis või siira-viira; kerge rütmikas jooks; hüpped; sujuvad liigutused kätega; plaksutusi mitmesuguses rütmis; harjutusi ja omaloomingulisi liigutusi

	<ul style="list-style-type: none"> • Otsene jäljendamine (peegel) - lapsed jäljendavad samaaegselt õpetaja liikumist. • Järeletegemine (kaja) – õpetaja teeb ette, lapsed kordavad. • Arendada muusikalise liikumise kaudu lapses oma keha valitsemist, äratada muusika kaudu tundeid. • Tutvustada folklooril põhinevat liikumist (ringmäng, laulumäng). • Arendada mängude kaudu rohkelt keharütmi ja põhirütmi. • Õpetada kasutama liikumisel erinevaid vahendeid (rätid, pallid, põlled jt). • Õpetada sooritama erinevaid tantsuliigutusi: käteplaksud, põlvest vetrumine, käte sujuv liikumine ette-taha, keerutused ühe- ja kahekaupa. 	<p><i>vaikne-vali</i>) muuta liikumist või teha iseloomulikke liigutusi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Õpetada lapsi ruumis orienteeruma, kasutama ära kogu liikumisruumi. • Mängu ja liikumise kaudu tutvuda meetrumiga. TA ja TI-TI. Muusika-paus, kordus muusikas. • Õpetada sooritama erinevaid tantsusamme. 	<p>pallide, keppide, rõngaste jm.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Õpetada muusikast lähtuvalt moodustama paare, kolonne, viirge ja 3-liikmelisi ringe. • Õpetada eesti rahvatantsu samme: kõrvalastesamm, käärhüpe, aeglased sulg-hüpped, labajalavalsisamm. • Õpetada ning kinnistada <i>rahvamängu, rahvatantsu</i> ning <i>rahvatantsupeo</i> mõisteid. • Arendada laste loomingulisi võimeid, improvisatsioonioskusi.
	3–4aastased	4–5aastased	5–7aastased
Mäng lastepillidel	<ul style="list-style-type: none"> • Tutvustada lastele lihtsaid rütmipille: trumm, kõlapulgad, marakad, kõristid/kuljused, rütmihambrid. • Õpetada mänguvõtteid, ärgitada lastes soovi nendega mängida. • Meisterdada lihtsaid pille 	<ul style="list-style-type: none"> • Õpetada mänguvõtteid, arendada tähelepanuvõimet. • Tutvustada meloodiapille: ksülofon, metallofon (äravõetavate plaatidega), õiget hoidu ja mänguvõtteid. • Valmistada koos lastega erikõlalisi lihtsaid pille (kammipill, vuristi, 	<ul style="list-style-type: none"> • Kinnistada varemõpitud lastepillide nimetusi ja mänguvõtteid. • Arendada fantaasiat. Meisterdada lastega lisa peopillidele, leida neile kasutusvõimalusi. • Harjutada helide kokkusobitamist, leida, millised kõristid on sarnase kõlaga.

	<p>olmematerjalist (plastpudelid, puukulbid jt).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kasutada palju keha-pilli: plaksutamine, patsutamine, koputamine, nipsutamine jt. • Harjutada rohkelt lühikesi kajamänge. • Arendada lühimälu. • Mõistepaar <i>üksi-koos</i>. • Arendada lapse sõrmede peenmootorikat (rütmipillidel mängides). • Kinnistada muusikalisi põhimõisteid: <i>vaikne-vali, kiire-aeglane</i>. 	<p>kärsti jt), leiutada uusi hääletegemise nippe.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Õpetada mängima tuttavatele lauludele lihtsaid saateid. • Õpetada ansambli-mängus teisi kuulama ja nendega arvestama. Arendada ühismängu kaudu esinemisjulgust. Mõistepaar <i>üks-mitu</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • Õpetada kuulmise järgi ära tundma erinevaid rütmipille. • Arendada rütmi- kui ka meloodiapillidel mängimise oskust, unustamata keharütme. • Arendada koosmängu-tunnetust, tähelepanu jaotamise oskust, mängujulgust.
	3–4aastased	4–5aastased	5–7aastased
Rütmika muusikatunni osana	<ul style="list-style-type: none"> • Lapse rütmitaju arendamine. • Liikumine selges ja kindlas muusikalises rütmis. Mängida vaheldumisi kõnni- ja jooksumuusikat. Laps liigub muusika järgi. • Õpetada, mis on muusika, mis on paus. • Erinevate tempode tunnetamine ning väljendamine liikumises. • Laulude, lasteriimide ja lasteluuletuste rütmiline saatmine kehapilli, rütmipillide või 	<ul style="list-style-type: none"> • Liikumise muutmine muusika muutuse tajumise järgi. Aeglane ja kiire muusika. • Pöörata tähelepanu vaikse ja valju vaheldumisele. • Erinevate rütmide tunnetamine. Väljendada kehapilli ja rütmipillidega. • Harjutused tempo muutustega. 	<ul style="list-style-type: none"> • Laulmine vahelduvalt häälega ja ühesugust tempot hoides. • Imiteerida pildil olevaid esemeid vastava häälega ja kujutada hääle liikumist kehapilliga (käed, jalad, keha). • Harjutused tempo muutustega.

	ilmestatud liigutustega. • Õpetada muutma liikumist sõnalise märguande järgi.		
--	--	--	--

Valdkond *Liikumine*

Üldesmärgid:

- Parandada rühti, koordineerimise, oma keha liikumise tunnetust.
- Tugevdada tugi- ja liikumisorganeid;
- Arendada südame, vereringe ja hingamiselundeid läbi liikumismängude ja põhiharjutuste;
- Kujundada lihaste koostööd;
- Ergutada ja mõjutada närvisüsteemi arengut ja tasakaalustatud toimimist;
- Õpetada õigeid liigutusoskusi läbi mitmekordse kordamise;
- Õpetada arvestama kaaslasega. Selleks on paarisharjutused, liikumismängud, vahendite paigaldamine ja koristamine;
- Arendada kõnest arusaamist, ruumi tunnetamist ja ülesande täitmist.

	3–4aastased	4–5aastased	5–7aastased
Kõnni- ja jooksu-harjutused	<ul style="list-style-type: none"> • Kõnd otsesuunas, kahe joone vahel, ringjoonel, kõnd üle takistuse, erinevas tempos, õpetaja järel. • Jooks otsesuunas, siira-viira, käsi plaksutades. • Kõnni- ja jooksumängud. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pöörata tähelepanu keha- ja peahoiule. • Aeglane ja kiire kõnd (jooks), liikumine piiratud pinnal, rütmi plaksutades, kõnd päkkadel, vasakule-paremale. • Jooksumängud. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kõnd erinevate käteliigutustega. • Sikk-sakk jooks. • Teatejooksud vahenditega. • Mängud.
Hüplemine ja hüpped	<ul style="list-style-type: none"> • Hüplemine kahel jalal paigal, edasiliikudes. • Mängud. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sulghüplemine paigal, edasi-tagasi; harkhüplemine, galopp, hübitsaga. • Mängud. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sulghüplemine vasakule, paremale, koos palliga. • Kaugushüpe paigalt ja hoojooksult. • Mängud.
Visked ja püüdmised	<ul style="list-style-type: none"> • Palli veeretamine õpetajale kahe ja ühe käega. • Pallivise kahe käega eemale, kasti; palli viskamine maha ja püüdmine. • Mängud. 	<ul style="list-style-type: none"> • Palli veeretamine teineteisele, esemete vahel, esemete pihta; võimlemispingil, rõnga veeretamine kaaslasele, palli viskamine maha ja püüdmine, vise üles ja pärast 	<ul style="list-style-type: none"> • Palli veeretamine teineteisele, pallivisked ja püüdmised kahe käega. • Mängud.

		<p>mahapõrkumist püüdmine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Palli, liivakoti visked läbi rippuva rõnga. • Mängud. 	
Roomamine ja ronimine	<ul style="list-style-type: none"> • Roomamine. • Roomamine kápuli esemete vahel, toolide vahel; nõõride, toolide alt läbipugemine, takistusest üle roomamine. • Mängud. 	<ul style="list-style-type: none"> • Roomamine kõhuli, kápuli, ümber esemete. • Roomamine tagurpidi. • Mängud. 	<ul style="list-style-type: none"> • Roomamine toenglamangus, káte abil kõhuli üle pinkide roomamine. • Järjestikuste takistuste alt läbipugemine. • Pugemine rõngast läbi. • Mängud.
Tasakaaluharjutused	<ul style="list-style-type: none"> • Kõnd kitsal rajal, nõõril, üle takistuse, põrandale asetatud redeli pulkade vahel, tasakaalupingil. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kõnd piiratud pinnal. • Kõnd tasakaalupingil; põrandale asetatud redeli pulkadel, astudes igale pulgale; kõnd joonel liivakott peas. • Kõnd liistulaual, selg ees; kõnd tasakaalupingil. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kõnd pingil, ümber-pöõrd; juurdevõtusammu, takistusest üleastumine ja läbipugemine. • Jalatõste ette, hüplemine üle tasakaalupingil olevate lintide, kápulikõnd ja jooks pingil.
Riviharjutused	<ul style="list-style-type: none"> • Rivistumine ringiks õpetaja abiga, ühekaupa kolonni. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rivistumine kolonni, viirgu, ringiks õpetaja abiga ja iseseisvalt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Iseseisvalt ja kiirelt rivistumine ringiks, ühekaupa kolonni, paardesse.

4.2.2 Lapse eeldatavad arengutulemused eritoega rühmas

Valdkond *Mina ja keskkond*

Eesmärgid on, et laps:

- Mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- Omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- Väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;
- Väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi;
- Märkab nähtusi ja muutusi looduses.

Valdkonna Mina ja keskkond sisu:

- Sotsiaalne keskkond: mina, perekond, kodu, lasteaed, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad, kombed, üldnimlikud väärtused, tervislik toitumine, inimkeha, ohuallikad ning ohutu käitumine;
- Looduskeskkond: kodukoha loodus, muutused looduses, eluskeskkond, inimese mõju loodusele;
- Tehiskeskkond: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus.

	3–5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5–7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Sotsiaalne keskkond	Teab oma nime, osutab endale	Ütleb oma nime
	Osutab oma perekonnaliikmetele.	Teab oma pereliikmeid (ema, isa, õde, vend jne).
	Tunneb ära oma rühmakaaslased ja õpetajad.	Teab oma rühmakaaslaste ja õpetajate nimesid.
	Oskab paluda ja tänada meeldetuletamisel.	Oskab paluda ja tänada.
	Tervitab tuttavaid lapsi ja täiskasvanuid meeldetuletamisel.	Tervitab tuttavaid ja lehvitab hüvastijätkuks.
	Reageerib keelule.	Ootab oma järjekorda.
	Käitub täiskasvanu korralduse järgi.	Käitub üldkasutatavates kohtades rahuldavalt.
	Teab ja osutab oma kehaosadele.	Nimetab erinevaid kehaosaid.
Looduskeskkond	Hoidub lillepeenrale asumisest.	Tunneb mõningaid lilli ja puid.
	Osutab päikesele.	Kastab lilli juhendamise järgi. Nimetab või osutab päike, puu, lill, jm).
	Tajub vihma, lund, päikest. Tunneb küla ja sooja vee erinevust.	Märkab aastaegade vaheldumist. Jälgib lillede kasvamist ja õitsemist.
Tehislik keskkond	Saab aru mõistest kodu ja lasteaed.	Nimetab erinevaid ehitisi: kodu, lasteaed, pood jne.
	Teab oma voodi asukohta.	Paneb selga magamisriided abiga.
	Saab aru mõistetest auto ja buss.	Nimetab erinevaid liiklusvahendeid: auto, buss, lennuk, jalgratas

Valdkond *Keel ja kõne*

Eesmärgiks on sotsiaal-kommunikatiivsete võimete parandamine (laste suulise kõne korrigeerimine ja kõnetute laste puhul kõnet asendavate alternatiivsete suhtlusvahendite õpetamine).

Taotletakse, et laps:

- oskab kuulata ja adekvaatselt kõnele reageerida;
- kes ei saa häälikulist kõnet kasutada, suudab suhelda mittekõneliste kommunikatsioonivahendite vahendusel (žestid, lihtsustatud viiped, piktogrammide jne);
- suudab väljendada oma soove ja vajadusi;
- saab rääkimiskogemusi, õpib paremini rääkima ja kõne abil suhteid looma;
- suudab oma tegevust kõne abil kommenteerida.

Alateema **tajude arendamine** (nägemistaju, rütmitaju, kuulmistaju, liigutustaju, ruumitaju)

- pilkkontakti loomine ja hoidmine;
- tegevuse jälgimine ja imiteerimine;
- artikulatsiooniaparaadi arendamine;
- rütmisalmide saatmine liigutustega;
- kaasalugemine vastavalt võimekusele,
- häälikute, silpide, sõnade järele kordamine;
- mittekõneliste helide eristamine ja äratundmine;
- oma nimele reageerimine, rühmakaaslaste nimede tundmine;
- esemete ja esemepiltide äratundmine;
- lihtsate korralduste mõistmine.

Valdkond *Matemaatika*

Eesmärgiks on, et laps:

- rühmitab esemeid ühe-kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuste põhjal;
- tunneb lihtsamaid ajamõisteid ja nimetab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- tunneb ja oskab nimetada geomeetrilisi kujundeid;
- mõtestab seoseid arvuderes;

Valdkonna **Matemaatika sisu:**

- hulgad, loendamine ja arvud;
- suurused ja mõõtmine;
- geomeetrilised kujundid.

3–4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4–5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5–7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Oskab näidata või nimetada mänguasju.	Rühmitab esemeid kahe erineva suuruse järgi.	Jaotab esemeid kahe erineva suuruse või värvi järgi.
Tajub erinevaid materjale.	Mõistab või oskab nimetada sile, pehme, karvane, kõva.	Rühmitab esemeid kahe erineva pinnaomaduse järgi.

Tajub hulkade erinevust – üks ja palju.	Tajub hulkade erinevust – rohkem, vähem.	Teab arvude 1-5 järjestust; võrdleb hulki kuni 5ni loendamise teel.
Tõmbab paberile jooni.	Oskab joonistada kujundeid.	Teeb kirja eelharjutusi – lihtsamaid.
Paneb kaks eset kasvavasse järjekorda.	Paneb kolm eset võrdlemise teel kasvavasse järjekorda.	Järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus).
Tutvub asukoha mõistetega (ees, taga, peal, all).	Rühmitab esemeid asendi järgi (üleval, all, ees, taga).	Asetab esemeid asendi järgi (lina alla, karbi taha, laua all).
Teab 2 ööpäeva osa: päev-öö.	Oskab oodata päevarütmide vahetust: hommik, lõuna, õhtu, öö.	Seostab tegevuse ja aja. Osutab nädalapäevale ja aastaajale.
Tegutseb pallimängus.	Tajub geomeetriliste kujundite erinevusi (ring, ruut, kolmnurk).	Leiab valiku seast geomeetrilise kujundi (ring, ruut, kolmnurk).

Valdkond *Kunst*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- Tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- Kasutab õpitud voolimisvahendeid (savi, plastiliin, voolimispulk, voolimis-alus) ja -võtteid (pigistamine, venitamine, veeretamine, rullimine, silumine);
- Kasutab joonistamis- ning maalimisvahendeid (guaššvärvid, rasvakriidid, värvipliatsid, templid, paber, pintsliid, veetops, lauakate) ja -võtteid (õige pintslihoid, joonistamine, värvimine, templitrukk, pintsliga vajutamine);
- Kasutab õpitud kleepimisvahendeid (paber, käärid, liimipulk, liimimisalus) ja -võtteid (rebimine, kontuuri järgi lõikamine, kleepimine).

Valdkonna *Kunst* sisu:

- Tehnilised oskused: voolimine, kleepimine, joonistamine, maalimine
- Kujutamine ja väljendamine: mõtete, tunnete edasiandmine nähtaval kujul;

3–4aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4–5aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5–7aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Haarab eseme, küünitab selle poole.	Oskab eset käes hoida.	Kasutab eset matkimise teel.
Tegutseb emotsionaalselt.	Väljendab tegevuse kaudu oma meeleolu.	Osutab ümbritsevatele asjadele, olles avatud uuele ja huvitavale.
Tajub käega erinevaid vahendeid.	Kortsutab paberit.	Kasutab joonistamisel ja maalimisel mitut värvi.
Püsib tegevuses määratud aja.	Jälgib oma tegevust.	Vaatab tulemust.
Tajub käega erinevaid materjale.	Juhendamisel rebib paberit.	Juhendamisel voolib ümar- ja piklikke vorme.

Tajub pilti – erinevaid pinnamaterjale (nt vanniraamat).	Vaatab pilte, raamatu illustratsioone, osutab enda jaoks tähtsatele objektidele, nähtustele.	Osutab küsimisel pildil olevatele detailidele.
--	--	--

Valdkond *Muusika*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps:

- Tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- Suudab keskenduda kuulatavatele muusikapaladele, loodushäältele, häälightsustele, linnulaulule ja neid eristada;
- Suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- Tunneb huvi muusikalise tegevuse vastu.

Valdkonna **Muusika** sisu:

- Laulmine;
- Muusika, häälte ja helide kuulamine;
- Muusikalis-rütmiline liikumine; tantsimine;
- Pillimäng kõlapulgad, marakad, kõrinad, tamburiin, kastanjetid, trumm

	3–4a. lapse arengu eeldatavad tulemused	4–5a. lapse arengu eeldatavad tulemused	5–7a. lapse arengu eeldatavad tulemused
Laulmine	Häälitseb	Matkib hääli ja häälightsusi	Matkib üksikuid märgatavaid sõnu, silpe, korduvaid osi
	Kordab oma häälightsust	Teeb täiskasvanu abiga kaasa lihtsamaid liigutusi	Oskab sooritada ja muuta liigutusi kooskõlas tekstiga
Muusika kuulamine	Kuulab laulu, erinevaid helisid, pille. Pöörab pea heliallika suunas	Tunneb ära üksikuid tuttavaid häälightsusi, olmeääli, loodushääli	Tunneb passiivselt rütmipilli. Tunneb ära õpitud laulu
Pillimäng	Manipuleerib heli tekitava lelu või pilliga	Mängib abiga rütmipillil: trumm (patsutab), kõrin, kakrad.	Omandab õiged mänguvõtted rütmipillidega mängus. Oskab vahetada tempot. Oskab lõpetada pillimängu koos muusikaga.
Muusikalis-rütmiline liikumine	Aktiviseerub liigutuslikult. Teeb täiskasvanu abiga kaasa lihtsaid liigutusi.	Matkib täiskasvanut: plaksutab, patsutab, koputab jne.	Oskab kasutada erinevaid vahendeid (rätik, pall, lint jne). Oskab liikuda ringjoonel, paaris. Orienteerub ruumis. Tegutseb täiskasvanu juhendamisel ja oskab neid oskusi kasutada teistes situatsioonides.

Valdkond *Liikumine*

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgiks on, et laps

- Tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu
- Suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- Tegutseb aktiivselt nii üksi kui rühmas;
- Mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- Järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Valdkonna **Liikumine** sisu:

- Põhiliikumised;
- Liikumismängud;
- Erinevad spordialad;
- Tants ja rütmika
- Kehalise kasvatuse alased teadmised: ohutus ja hügieen

3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused
Järgib lihtsaid individuaalseid korraldusi: <i>Too! Viska! Pane! Keera!</i>	Sooritab harjutusi matkimise teel koos teiste lastega. Jälgib õpetajat ja kaaslasti.	Keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks.
Tuttavas ruumis liigub vastavalt oma võimetele. Suudab tõusta ja laskuda trepist abiga.	Liigub nii toas kui õues sujuvalt.	Peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid.
Sooritab põhiliikumisi õpetaja abil ja toetusel. Kõnnib ja jookseb ruumis vabalt. Veeretab palli õpetajale. Viskab palli kahe käega. Viskab palli kasti. Roomab takistuse alt läbi.	Sooritab põhiliikumisi vastavalt õpetaja lihtsatele korraldustele. Oskab jooksul vahetada suunda. Hüppab edaspidi ilma kukkumata. Tuleb trepist alla vahelduvsammuga. Jookseb või kõnnib muusika või rütmilugemise saate. Kiigub iseseisvalt, hoiab hoogu.	Sooritab põhiliikumisi pingevalt, nii, et liigutused on koordineeritud, rütmilised.
Jookseb käte liigutamisega. Hüppab rõngasse ja sellest välja.	Kõnnib tasakaalupingil. Hüppab pingilt maha. Hüppab ühest rõngast teise.	Sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi.
Veeretab ja viskab palli kaaslastele kahe käega. Haarab väikseid esemeid ühe käega, eelistades domineerivat kätt.	Viskab ühe käega palli objekti suunas. Püüab kinni ühe käega pehme palli. Põrgatab palli. Kasutab harjutuste sooritamisel erinevaid	Kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt. Täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt.

	<p>vahendeid (kepp, pall, rõngas, rätik jne). Trepil kõndides toetub kindlalt käsipuule.</p>	
<p>Jookseb ja kõnnib koos teiste lastega täiskasvanu õhutusel. Liigub muusika saatel.</p>	<p>Jookseb ja kõnnib ringis samas suunas koos teiste lastega. Liigub koos teiste lastega muusika saatel.</p>	<p>Sooritab üheaegselt kaslastega rütmiharjutusi.</p>
<p>Kõnni- ja jooksuharjutustel hoiab käes vahendeid. Sooritab lihtsaid harjutusi võimlemiskeppiga. Hüppab rõngasse ja välja koosjalu.</p>	<p>Sooritab vahenditega harjutusi. Veab kelku mäest üles. Toob trepist üles esemeid. Sooritab harjutusi võimlemiskeppidega.</p>	<p>Kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lint, rätik, rõngas, suusad, kelk jne).</p>

5. Lapse arengu hindamise ja toetamise põhimõtted ja dokumenteerimine ning meetodid ja vahendid lapse arengu hindamiseks, jälgimiseks ja analüüsimiseks

Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga. Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatustsüklist. Lapsi jälgitakse nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka pedagoogide suunatud tegevustes.

Lapse arengu analüüsimisel ja hindamisel kasutatakse lapse arengu hindamise tabelit (Lisad), vestlust, intervjuud, koolivalmiduse testi ja laste töid.

Lapse arengu hindamiseks on väljatöötatud nõutud pädevuste kriteeriumid tuginedes riiklikule õppekavale ja lasteaia õppekava üldoskuste ning ainevaldkondade lapse arengu eeldatavatele tulemustele. Õpetajad jälgivad lapse arengut, hindavad ning täidavad kaks korda õppeaastas lapse arengu hindamise tabeli. Rühmaõpetaja teeb lapse arengu jälgimisel ja hindamisel koostööd teiste lapsega tegelevate pedagoogidega ja logopeedi/eripedagoogi (edaspidi tugispetsialist) ning lapsevanemaga.

Rühma pedagoogid (õpetajad, tugispetsialist) analüüsivad rühma laste õppe- ja kasvatustegevuse tulemusi ning arengut kaks korda õppeaastas pedagoogilisel nõukogul. Kokkuvõtte laste arengust esitatakse kevadel õppeaasta õppe- ja kasvatustegevuse analüüsis ja see on aluseks järgneva õppeaasta eesmärkide kavandamisele ja tegevuskava koostamisele.

Lapsevanematele tutvustatakse lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust rühma koosolekul õppeaasta algul. Õpetaja vahetab lapsevanemaga lapse arengualast informatsiooni igapäevaste vestluste ajal.

Tagasiside lapse arengust annavad õpetajad ja tugispetsialistid arenguvestlusel, mis toimub üks, vajadusel kaks korda õppeaastas. Arenguvestlus annab lapsevanemale tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest ning selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.

Arenguvestlus toimub eelnevalt koostatud küsimustiku alusel. Arenguvestluse viivad läbi lasteaiaõpetaja ja tugispetsialistid. Arenguvestluse läbiviimiseks lapsevanem märgib rühma poolt antud ajavahemikus talle sobiva vestluse kuupäeva ja kellaaja. Lapse arenguvestlusest tehakse kirjalik kokkuvõte.

5.1 Koolivalmiduskaart

Lapse arengu hindamine ja analüüsimine on oluline lapse eripära mõistmiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks. Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut, tunnustades lapse toimetulekut ja arenemist ning tunnustades positiivseid hoiakuid ja huvi. Koolivalmiduskaart täidetakse Eliisis.

Koolivalmiduskaart koosneb järgmistest alalõikudest:

1. lapse tunnetus- ja õpioskused;
2. sotsiaalsed ja mänguuskused;
3. enesekohased oskused;
4. kõne areng;
5. üldfüüsiline areng;
6. lapse arengu tugevad küljed;
7. lapse toetamist vajavad küljed, soovitusel edaspidiseks;
8. arvamus koolivalmiduse kohta.

Koolivalmiduskaart on neutraalne ja hinnanguvaba, toetab lapse enesehinnangut, lähtub konkreetsest lapsest, väärtustab tema saavutusi, tunnustab tema toimetulekut ja arenemist

ning positiivseid hoiakuid ja huve. Toob esile lapse arengu tugevad küljed ning annab soovitusi edaspidiseks. Koolivalmiduskaardi koostamisest võtavad osa kõik lapsega töötanud õpetajad ja tugispetsialistid. Lasteasutuse õppealajuhataja vastutab koolivalmiduskaardi sisu ja kvaliteedi eest.

Koolivalmiduskaardi täitjateks on rühmaõpetajad, tugispetsialistid ja kõik teised spetsialistid, kes lapsega on töötanud. Koolivalmiduskaart täidetakse individuaalselt iga lapsega õppe- ja kasvatustegevuse protsessis lapse jälgimise, vestluste ja ülesannete lahendamise ning ühistegevuse, mängu, eneseteenindamise ja suhtlemise käigus.

Koolivalmiduskaart koostatakse elektrooniliselt Eliisis hiljemalt 30. maiks.

5.2 Lapse individuaalse arengu jälgimise kaart

Tallinna Kannikese Lasteaias koostatakse lapse individuaalse arengu jälgimise kaart nii tõhustatud toe rühma lastele kui ka eritoega rühma lastele. Dokument on mõeldud arenguliste ja hariduslike erivajadustega laste arengu kirjeldamiseks.

Lapse individuaalsuse arengu jälgimise kaarti täidetakse õpetajate ja tugispetsialisti poolt kaks korda aastas, nii sügisel kui ka kevadel. Kaardi täitmise aluseks on eelnevalt teostatud laste teadmiste ja oskuste uuringud. Lapse individuaalse arengu jälgimise kaardi alusel koostatakse lapse iseloomustus, mis väljastatakse lapsevanema nõudmisel. Nõustamiskomisjonile esitatakse lapse arengu hetkeseis. Igal lapsel on kaart tema lasteaias viibimise ajal. Lapse lahkumisel lasteaiast aasta möödumisel tema kaart kustutatakse.

5.3 Lapse individuaalne arenduskava (IAK)

Tallinna Kannikese Lasteaias koostatakse lapse individuaalne arenduskava (edaspidi IAK) nii tõhustatud toe rühma lastele kui ka eritoega rühma lastele.

Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatusprotsessist. Pedagoogid viivad läbi vaatlusi ning lapsi jälgitakse nii igapäevatoimingutes, vabamängus kui ka pedagoogi suunatud tegevustes. Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused.

IAK koostatakse meeskonnatöona kindlaks ajavahemikuks, aga mitte pikemaks ajaks kui üks õppeaasta. On seotud rühma õppekavaga, tugispetsialistide tööga, lapsevanema panusega. Sisaldab peamiselt rühmakeskkonnas planeeritud ja läbiviidavat õpetamist ning eesmärgi ja kujunemisjärgus oskusi.

5.3 Lapse arengumapp

Lasteaias jälgitakse lapse mänguoskuste, tunnetus- ja õpioskuste, sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arengut. Lapse arengu analüüsimise meetoditeks on vaatlus, vestlus, laste tööde analüüs. Lapse arengu jälgimise kokkuvõttena koostatakse igale lapsele arengumapp. Arengumapp on informatsiooni kogumiseks lapse arengu kohta lasteasutuses, mis aitab märgata lapse eripärasid, tugevusi ja arendamist vajavaid valdkondi ning on individuaalse arenguvestluse aluseks lapsevanemaga. Arengumapi koostamisel on oluline järjepidevus ning seda täiendatakse kogu lapse lasteaias viibimise perioodil. Lapsevanemal on alati võimalus tutvuda oma lapse arengumapiga.

Arengumapi struktuur

Arengumapp algab tiitellehega (asutuse, rühma ja lapse nimi, alustamise kuupäev).

Õpetajate poolt koostatud arengumapp lähtub lapsest, on individuaalne ja sisaldab:

- Lapse joonistused erinevatel teemadel, millele on lisatud õpetaja kommentaar pildile ja töö valmimise kuupäev;
- Lapse arengu hindamise tabel;
- Lapsevanemate poolt lisatud dokumendid;
- Arenguveestluse kokkuvõte.

6. Vanematega tehtava koostöö põhimõtted ka korraldus

Pedagoogid teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel. Õpetaja teavitab regulaarselt lapsevanemat lapse arengust ja õppimisest ning õppekasvatustegevuse korraldusest, loob lapsevanemale võimalused saada tuge ja nõu õppekasvatusküsimustes.

Koostöövormid

Koosolekud: Rühmakoosolekud viiakse läbi alati sügisel ja vajadusel ka kevadel;

Hoolekogu koosolekud viiakse läbi kord nelja kuu jooksul;

Uutele lastevanematele viiakse tutvumisvestlus läbi septembris.

Individuaalsed vestlused ja tugispetsialistide konsultatsioonid vastavalt vajadusele ja tekkinud probleemile.

Rühma ühisüritused, mille temaatika ja aja kavandab iga rühm vastavalt tegevuskavale.

Kirjalikud teated ja info rühmas teadete tahvlil.

Lahtiste uste päev toimub kevadel lasteaia tegevuse tutvustamiseks peredele, mille käigus saab külastada õppekasvatustegevusi ja tutvuda lasteaia töökorraldusega.

Lasteaia ühisüritused, mis tulenevad lasteaia tegevuskavast ning on seotud rahvakalendri tähtpäevadega ning lasteaia traditsioonidega.

Lastevanematel võimaldatakse osaleda õppekasvatustegevuse kavandamises ja läbiviimises.

Tagasiside lasteaia tegevuse ning rühma töö kohta saadakse rahuloluküsitluste kaudu, mis toimuvad üks kord aastas kevadel.

7. Õppekava uuendamise ja täiendamise kord

Õppekava vaadatakse läbi üks kord aastas. Õppekava uuendamisel ja täiendamisel lähtutakse sisehindamise tulemustest ja õppeaasta õppekasvatustegevuse analüüsist.

Õppekava parandus- ja muudatusettepanekud esitatakse pedagoogide poolt personali koosolekutel ja lapsevanemate poolt hoolekogu esindaja vahendusel hoolekogu koosolekutel.

Õppekava muudatused tutvustatakse:

Töötajatele personali koosolekul;

Lasteaia hoolekogule hoolekogu koosolekul.

Õppekava kinnitatakse direktori käskkirjaga.

LISAD

Valdkond Keskkonnakasvatuse

Keskkonnakasvatuse osatähtsus:

Keskkonnakasvatuse koolieelses eas annab võimaluse toetada last ümbritseva maailma mõistmisel. Mida laps näeb, tunneb ja kuuleb — seda kõike ta armastab ja kaitseb.

Üldeesmärgid:

- Õpetada austama kõike elavat;
- Anda teadmisi looduskaitsest, kasvatada hoidvat suhtumist loodusesse;
- Õpetada lihtsamaid tööharjumusi;
- Kujundada austavat suhtumist töösse ja töötegijasse;
- Kaasata õppeprotsessi lapsevanemaid;
- Rõhutada rahvuskultuuri tähtsust;
- Arendada laste tundemaailma suheldes loodusega;
- Rikastada laste sõnavara kokkupuutes keskkonnakasvatusega;
- Süvendada teadmisi ümbritsevast elust.

Toimimine

Keskkonnakasvatuse koolieelses eas toimub lõimumise teel kõigi õppeainetega ning järgib õpetamise põhimõtteid – lähemalt kaugemale, lihtsamalt keerulisemale. Tegevuste planeerimisel jälgitakse aastaegade vaheldumist ning rahvakalendri tähtpäevi.

Keskkonnakasvatuse abil õpetatakse väljendama oma tundeid vanemate, kodu, kodumaa ja tema looduse vastu. Seega õpetatakse märkama ja aru saama ümbritsevast elust ning endi kohast selle elu keskel

SÜGIS

Rahvakalendri tähtpäevad	3–4a.	4–5a.	5–7a.
TARKUSEPÄEV MIHLKIPÄEV ÕPETAJATEPÄEV HINGEDEPÄEV MARDIPÄEV KADRIPÄEV ISADEPÄEV	<ul style="list-style-type: none"> • Loodusnähtused. Tuul puhub, vihma sajab, puuoksad liiguvad, lehed langevad. Nimetada ja tutvuda kasvavate puudega lähiümbruses. • Sügislilled: lilleosad: leht, vars, õis. • Puu- ja juurviljade eristamine värvuse, kuju ja maitse järgi. • Aed- ja metsamarjad.	<ul style="list-style-type: none"> • Ilmastikuolude kirjeldamine: vihmane-päikeseline; tuuline-vaikne; pilvine-selge: • Nimetada ja tutvuda kasvavate puudega pargis. • Sügislilled ja lilleosade tundmine, nimetamine. • Puu- ja juurviljade tundmine. • Marjad aias, metsas, rabas.	<ul style="list-style-type: none"> • Sügise erinev nägu, selle muutumine: kuldne sügis, hall, tormine sügis, öökülmadega udune sügis. • Puud, nende viljad. • Taimede eest hoolitsemine. • Taimede osade tundmine; vars, leht, õis, juur. • Sügistööd aias ja põllul. • Marjad ja seemned.

	<ul style="list-style-type: none"> • Seened • Puhtuse- ja korraharjumustest kinnipidamine • Oma nimi ja kaaslaste nimed. • Liiklusvahendid, liiklusohutus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Söödavad ja mürgised seened. • Rändlinnud. • Metsloomade elukohad. • Oma ees- ja perekonnanime õige kasutamine. • Minu perekond. • Kodulinn. • Liikluseeskirjad. • Korrastustööde teostamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lindude rändamine. • Kodu, perekond, kodumaa. • Eesti rahvuslind, rahvuslill. • Liiklusohutus. • Koristustööd nii ruumis kui ka õues.
--	---	---	---

TALV

Rahvakalendri Tähtpäevad	3–4a.	4–5a.	5–7a.
TALVINE PÖÖRIPÄEV JÕULUD UUS AASTA KOLMEKUNINGAPÄEV TALIHARJAPÄEV VABARIIGI SÜNNIPÄEV VASTLAPÄEV	<ul style="list-style-type: none"> • Talve iseloomustamine: külm, sajab lund, veekogud kaetud jääga. • Lehtpuud talvel. • Lume iseloomustamine: valge, krudisev, pehme, kohev. • Jää on libe, kõva, läbipaistev, sile. • Toas sulavad lumi ja jää veeks. • Paigalinnud. • Soe talvine riietus, laste tervis. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tuisk, kõrged hanged. • Kuusk, mänd, nende käbid ja okkad. • Paigalinnud: leevike, tihane, varblane, vares, tuvi. • Lindude talvine toidulaud, inimeste abi. • Metsloomad talvel. • Vitamiiniderikas toit — tervise alus. • Ettevaatlusabinõud libedatel tänavatel. • Toalilled. • Korraharjumuste süvendamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Loodus puhkab, lumevaiba tähtsus. • Paigalinnud, toidulaudade meisterdamine, lindude toitmine. • Metsloomad talvel. • Inimeste abi loomadele. • Libedal teel õnnetustest hoidumine. • Toalilled eest hoolitsemine. • Jõulukombed, jõulutoidud.

KEVAD

Rahvakalendri tähtpäevad	3–4a.	4–5a.	5–7a.
KEVADE ALGUS LIHAVÕTTED JÜRIPÄEV SUVISTED EMADEPÄEV	<ul style="list-style-type: none"> • Päike sulatab lume. • Vesi, pori. • Lilled lume alt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Temperatuuride vahe: päeval soe, öösel külm. • Jää sulab, vihma sajab. 	<ul style="list-style-type: none"> • Leida ja nimetada kevade tunnuseid. • Kevade algus kalendri järgi.

	<ul style="list-style-type: none"> • Pungade puhkemine. • Ära tunda ja nimetada lumikelluke ja sinilill. • Lillede noppimise otstarve, nopitud lillede eest hoolitsemine. • Kevadekuulutaja — kuldnokk. • Viljapuude õitsemine. • Lihavõttepühadeks valmistumine. • Kodulinnud, koduloomad. 	<ul style="list-style-type: none"> • Seemnete vaatlus ja külvamine. • Rändlindude saabumine. • Looduses toimuvate muutuste jälgimine. • Lihtsamad aiatööd: rohimine, mulla kobestamine, istutamine, kastmine. • Kevadlilled. • Õppekäik loodusesse. • Kodulinnud, koduloomad. 	<ul style="list-style-type: none"> • Muutused looduses. • Kevadlilled. • Külvamine. • Rändlindude saabumine. • Muutused metsloomade elus. • Roheline kevad. • Erinevate õite leidmine nii puudel, põõsastel ja ka lillepeenral. • Lihavõteteks valmistumine, sümboolika. • Emadepäeva kimbud, kingitused. • Matk loodusesse, piknik. • Putukate elu.
--	--	--	---

SUVI

Rahvakalendri tähtpäevad	3–4a.	4–5a.	5–7a.
SUVE ALGUS JAANIPÄEV	<ul style="list-style-type: none"> • Palav ilm, soe tuul. • Pikk päev, lühike öö. • Puud kõrged, põõsad madalad. • Puhtuse hoidmine ja kaitsmine meie ümber. • Õueala puhtus ja kord. • Jalutuskäik loodusesse. 	<ul style="list-style-type: none"> • Päike soojendab maad ja vett. • Päikese käes palav, varjus jahedam. • Lopsaka roheluse jälgimine. • Kivide värvuse, kuju ja suuruse võrdlemine. • Jälgida marjade valmimist • Üldnimede kasutamisoskus: puuvili, juurvili jne. • Toored, küpsed viljad. • Äike, hoovihm, vikerkaar. • Matkad loodusesse. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aastaegade võrdlusoskus. • Lehtpuude (vaher, kask, tamm) tundmine ja kirjeldamine. • Puude olemasolu tähtsus inimesele, loomadele ja lindudele • Suvelillede tundmine. • Suvised aiatööd. • Matkad loodusesse ja mereranda. • Õhk, vesi, päike, nende kasulikkus.

Valdkond Liikluskasvatus

Üldeesmärk:

Liikluskasvatuse eesmärk on kujundada üksteist arvestavaid liiklejaid:

- Kellel on ohutu liiklemise harjumused ja kes tajuvad liikluskeskkonda;
- Kellel on teadmised ja oskused, mis toetavad toimetulekut ja ohutust erinevates liiklusolukordades;
- Kelle sõnavara laieneb kokkupuutes liikluskasvatusega.

Toimimine:

Liikluskasvatus koolieelses eas toimub lõimumise teel kõigi õppeainetega ning järgib õpetamise põhimõtteid – lähemalt kaugemale, lihtsamalt keerulisemale.

Abistavad küsimused õpetajale:

Mis on sõidutee?

Kes on liikleja?

Kuidas käitun teel?

Mis värvi valgusfoorituli lubab jalakäijal sõiduteed ületada?

Miks mõned autod sõidavad sinise vilkuriga?

Kus tohib minna üle sõidutee, kui valgusfoori ei ole?

Kuidas ületan sõidutee ristmikul?

Kuidas ületad sõidutee, kui oled bussist väljunud?

Kuidas peab käima maanteel?

Miks on helkur vajalik?

Millised ohud on talvisel tänaval?

Miks juhtuvad liiklusõnnetused?

Miks on sõiduautil turvavöö kasutamine vajalik?

Kus tohib sõita jalgrattaga?

Liikluskasvatuse läbivad teemad kuude kaupa.

Teemade käsitlemisel arvestab iga õpetaja lasteaia õppekava, liikluskeskkonda, laste vanust, arengutaset, vanemate soove.

KUU	TEEMA
September	Liikluseeskiri. Tee. Sõidutee. Kõnnitee. Jalgrattatee. Sõidukid. Sõidukijuht. Jalakäija. Bussipeatus.
Oktoober	Ühissõidukid, nende kasutamine. Buss. Troll. Tramm. Rong. Ühissõidukipeatused. Käitumine peatuses. Käitumine ühissõidukis. Ühissõidukist väljumine.
November	Liiklusmärgid ja nende tähendused: <ul style="list-style-type: none"> • hoiatusmärgid (lapsed teel, teetööd jms), • eesõigusemärgid (peatu ja anna teed, anna teed jms.), • keelumärgid (käigu keeld, jalgrattaga sõidu keeld jms.), • kohustusemärgid (jalgrattatee, jalgratta- ja jalgteed, jalgteed jms.), • osutusmärgid (õueala, ülekäigurada jms.) teeninduskohamärgid (tramm, buss, politsei jms.).
Detsember	Liikumine pimedas, vihmas, lumesajus, udus. Miks on helkur vajalik? Kuidas helkur töötab?
Jaanuar	Sõidutee ületuskoha õige valik. Ülekäigurada. Kohad, kus sõiduteed ületada ei tohi. Lasteaia ohtlike kohtade kaardistamine.

Veebruar	Valgusfoorid: ümartuledega foor. Jalakäija foor. Tellitavad foorid. Fooritulede tähendused
Märts	Sõidutee ületamine. Peatu, kuula, vaata. Lasteaiarühma liikumine tänaval. Alarmsõidukile tee andmine.
Aprill	Ristmikud. Reguleeritud ja reguleerimata ristmikud. Liiklemine asulavälisel teel.
Mai	Turvavarustuse kasutamise vajalikkusest autos. Jalgratas ja jalgrattur. Kiiver. Jalgrattalipp.
Juuni, juuli, august	Aasta jooksul käsitletud teemade kordamine. Ohtlike olukordade analüüs. Õppekäigud.

	3–4aastased	4–5aastased	5–7aastased
Eesmärk	<ul style="list-style-type: none"> • Õpib tundma põhivärvusi. • Laps teab valgusfoori mõistet ja tulede tähendust. • Laps oskab peatuda, kuulata, vaadata. • Laps teab liiklus- ja käitumisreeglite vajalikkust. • Tutvub lihtsamate liiklusmärkidega kodu ja lasteaia ümbruses. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kinnistub foori põhivärvuste tundmine. • Laps teab, mida tähendab parem ja vasak pool. • Nooremas vanuserühmas õpitu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Laps õpib liiklemist erinevatel aastaegadel. • Laps kui jalakäija teab, kuidas peab tänaval käituma jalakäija. • Laps õpib tundma erinevaid transpordivahendeid.
Mõisted, õppeaine sisu.	<ul style="list-style-type: none"> • Auto, autojuht. • Buss, bussijuht. • Troll, trollijuht. • Tramm, trammijuht. • Rong, rongijuht. • Sõidutee-sellel sõidavad vaid autod, bussid, trollid, trammid jne. • Liiklusmärgid: need aitavad ohutult liigelda autodel, jalakäijatel. • Helkur: mõte ja vajalikkus, ta ei ole mänguasi, vaid väga vajalik ohutuse tagaja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tänav, valgusfoor. • Valgusfoori tulede täpne järjekord. • Jalakäijate ülekäigurada, vastav liiklusmärk • Kõnnitee, sõidutee. • Bussipeatus, trammipeatus. • Jalakäijad, sõidukid. • Sõidutee, sõidutee ületamine (sellel ei mängita, üle sõidutee ei joosta jms). • Parem-vasak pool (sõiduteed ületades vaatan enne vasakule, siis paremale ja veelkord vasakule). • Ühissõidukist väljumine ja tee 	<ul style="list-style-type: none"> • Saab aru liiklusreeglite vajalikkusest. • Tunneb liiklusmärke ja nende tähendusi. • Teab valgusfoori tulede tähendusi. • Peab kinni käitumisreeglitest tänaval. • Tunneb erinevaid sõidukeid. • Teab ohtudest ja ohtlikest olukordadest tänaval, oskab liigelda lasteaia ja kodu ümbruses.

		ületamine (ootan kuni sõiduk on peatusest lahkunud ning sõidutee on mõlemale poole nähtav).	
--	--	---	--

Hindamistabel tõhustatud toega rühma lastele

Keel ja kõne

EELDATAVAD TULEMUSED	3–4a.		4–6a.		6–7a.	
VAATLUSED, VESTLUSED	sügis	kevad	sügis	kevad	sügis	kevad
Tunneb koduloomi (koer, kass) nii pildilt kui tõelist		x				
Oskab kirjeldada loomade välimust			x			
Teab loomade häälotsusi		x				
Oskab matkida loomade liigutusi				x		
Võrdleb kodu- ja metsloomi				x		
Teab loomade ja lindude kehaosi						x
Teab loomade poegade nimetusi						x
Kasutab üldnimetusi						x
Oskab kirjeldada ja võrrelda esemeid						x
Oskab esitada küsimusi						x
Vaatab raamatute illustratsioone						x
Oskab välja tuua põhjus-tagajärge						x
Oskab kuulata, vaadata, näha ja tegutseda				x		
Oskab ennast suuliselt väljendada ja põhjendada						x
Suudab jagada teistega oma isiklikke kogemusi						x
JUTUSTAMINE						
Oskab väljendada oma soove				x		
Julgeb esineda teiste ees			x			
Väljendab oma soove selgelt, arvestades teisi kuulajaid						x
Kasutab abi õpetaja küsimuste alusel				x		
Mõtleb ise jutukesti välja						x
Oskab kasutada käpiknukke ja muid näitlikke vahendeid						x
Oskab jutustada mälu järgi						x
Suudab jälgida kaaslaste juttu ja sealt edasi minna						x
Vastab õpetaja küsimustele			x			
Oskab jutustada rühma ees						x
LUULETUSE ÕPETAMINE						
Suudab meelde jätta lühikese liisusalmi		x				

Kordab üksikuid sõnu ja rea lõppe				x		
Esineb nii peol kui rühma õhtutel						x
KIRJANDUSPALA TUTVUSTAMINE						
Oskab ühiselt kuulata juttu		x				
Vaatab raamatute illustratsioone		x				
Osaleb lavastuses				x		
Oskab raamatuid hoida ja vaadata				x		
Paneb raamatu alati õigesse kohta					x	
ÕPPEKÄIGUD						
Jälgib ja teab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid				x		
Oskab teha üldistusi, järeldusi						x
Oskab vaadata ja meelde jätta olulist						x
Tunneb huvi ja kuulab õpetajat				x		
ÕPPEMÄNGUD						
Oskab nimetada esemete värvust		x				
Mängib koos õpetajaga lauamänge						x
Kasutab liisu- ja rütmisalme				x		
Oskab sõnaliselt välja tuua erinevused esemete tunnustes (värvus, suurus, materjal, vorm)						x
Oskab kirjeldada tuttavaid esemeid						x
Suudab moodustada osadest tervikut ja seda kirjeldada						x
SÕNALAVASTUSED						
Suudab esitada lihtsamat teksti						x
Oskab väljendada tegelastele vajalikke emotsioone						x
Oskab esitada ettenähtud teksti peast koos vastavate liigutustega						x

Keskkonnakasvatus

EELDATAVAD TULEMUSED	3–4a.		4–6a.		6–7a.	
	sügis	kevad	sügis	kevad	sügis	kevad
Oskab nimetada sügisega seotud loodusnähtusi			x			
Tunneb puid nende viljade järgi					x	
Teab erinevate aastaegade lilli					x	
Teab lille maapealseid ja maa-aluseid osi					x	
Oskab nimetada puuvilju		x				
Tunneb köögivilju				x		
Tunneb marju					x	
Tunneb seemi					x	
Oskab nimetada rändlinde				x		
Teab sügiseisi koristustöid nii aias kui ka põllul						x

Oskab lahti rääkida kodu ja aadressiga seonduva						X
Teab oma nime ja kaaslaste nimesid		X				
Oskab nimetada liiklusvahendeid				X		
Teab eesti rahvuslindu ja rahvuslille						X
Peab kinni hügieeni- ja korraharjumustest		X				
TALV						
Oskab iseloomustada talve, talvist ilma				X		
Oskab iseloomustada lund ja jääd				X		
Oskab nimetada paigalinde				X		
Oskab seletada inimeste abi loomadele ja lindudele				X		
Teab ettevaatusabinõusid libedaga				X		
Tunneb toalilli			X			
Teab oma ees- ja perekonnanime		X				
Teab jõulukombeid ja jõulutoite				X		
KEVAD						
Oskab iseloomustada kevadet				X		
Oskab näha muutusi looduses			X			
Tunneb kevadlilli			X			
Tunneb saabuvaid linde					X	
Tunneb putukaid						X
Oskab külvikasti seemneid külvata					X	
Teab, mida taim kasvamiseks vajab					X	
Oskab nimetada ja teostada lihtsamaid aiatöid				X		
Oskab nimetada kodulinde ja koduloomade kasulikkust			X			
Oskab käituda tänaval, looduskaunis kohas			X			
Teab lihavõttepühade kombeid ja toite				X		
SUVI						
Oskab iseloomustada suvist ilma		X				
Oskab võrrelda kõiki aastaaegu						X
Tunneb lilli			X			
Tunneb suvel valmivaid mets- ja aedmarju				X		
Teab suviseid aiatöid			X			

Liikluskavatus

EELDATAVAD TULEMUSED	3–4aastased		4–6aastased		6–7aastased	
Omandatud mõisted, mõiste sisu	Sügis	Kevad	Sügis	Kevad	Sügis	Kevad
Auto, autojuht		X				
Buss, bussijuht		X				
Troll, trollijuht		X				
Tramm, trammijuht		X				

Rong, rongijuht		x				
Sõidutee		x				
Liiklusmärkide tähtsus		x				
Helkuri vajalikkus		x				
Jalakäijate ülekäiguraja tähtsus		x				
Orienteerumine ruumis (parem-vasak)		x				
Valgusfoori värvide tundmine		x				
Peatub, kuulab, vaatab sõidutee ületamisel			x			
Valgusfoori tulede täpne järjekord				x		
Liiklusmärk :jalakäijate ülekäigurada jt. lihtsamad				x		
Kõnnitee				x		
Sõidutee				x		
Jalakäijad				x		
Erinevad sõidukid				x		
Sõidutee ja selle ületamine				x		
Parem ja vasak pool				x		
Ühissõidukist väljumine ja tee ületamine				x		
Saab aru liiklusreeglite vajalikkusest						x
Tunneb olulisemaid liiklusmärke ja nende tähendusi.						x
Tunneb valgusfoore ja nende tähendusi						x
Teab käitumisreegleid tänaval ja transpordivahendis						x
Teab ohtudest ja ohtlikest olukordadest tänaval						x
Oskab liigelda lasteaia ja kodu ümbruses						x
Tunneb erinevaid sõidukeid						x

Kunstiõpetus: voolimine

EELDATAVAD TULEMUSED	3–4a.		4–6a.		6–7a.	
	sügis	kevad	sügis	kevad	sügis	kevad
Rullib voolimismaterjali silindriks, moodustab rõnga				x		
Veeretab kera, vajutab lamedaks				x		
Liidab voolitud osad äratuntavaks kujuks kokku vajutamise teel				x		
Kaunistab voolinguid täppide, triipude vajutamise teel		x				
Voolib kera, silindri, vajutab nendest õõnesvormi				x		
Viimistleb voolinguid silumise, tasandamise abil				x		

Ühendab üksikosad kokku vajutamise ja kokku voolimise teel				x		
Voolib ühest tükist osade väljavenitamise kaudu				x		
Kujutab inimest ja looma tegevuses						x

Kunstiõpetus: joonistamine, maalimine

EELDATAVAD TULEMUSED	3–4a.		4–6a.		6–7a.	
	sügis	kevad	sügis	kevad	sügis	kevad
Kasutab näpuvärve ja lappi		x				
Hoiab õigesti pliiatsit, kriiti, pintsli						x
Tunneb põhivärve		x				
Tõmbab jooni erinevates suundades		x				
Joonistab kandilisi, ümmargusi kujundeid				x		
Katab pinna värviga, triipudega, täppidega		x				
Tõmbab horisontaal- ja vertikaaljooni				x		
Joonistab, maalib erinevaid vorme, katab pinna				x		
Joonistab äratuntavalt inimest, maja, puud						x
Tunneb värve						x
Kujutab loomi, linde						x
Koostab motiividest mustri						x

Kunstiõpetus: kleepetöö

EELDATAVAD TULEMUSED	3–4a.		4–6a.		6–7a.	
	sügis	kevad	sügis	kevad	sügis	kevad
Kasutab liimipulka, liimipintsli		x				
Paigutab alusele valmislõigatud kujundeid		x				
Laob 2 - 3 osalise kujundi - liimib alusele				x		
Lõikab kääridega						x
Lõikab mööda sirgjoont						x
Lõikab ribast ruudu, ristküliku						x
Lõikab ruudust kolmnurga						x
Rebib osad, kleebib nendest pildi				x		
Lõikab kokkumurtud paberist kujundi					x	
Lõikab kokkuvolditud paberist korraka mitu kujundit						x

Kunstiõpetus: meisterdamine

EELDATAVAD TULEMUSED	3–4a.		4–6a.		6–7a.	
	sügis	kevad	sügis	kevad	sügis	kevad
Voldib paberi pooleks			x			
Kleebib värvilise paberi karbile, rullile			x			
Lükib pärleid			x			

Meisterdab looduslikust materjalist (lehed, tõrud, kastanid, oksad jne) plastiliini, tikkude abil			x			
Lõikab kokkuvolditud paberist esemeid						x

Liikumine

EELDATAVAD TULEMUSED	3–4a.		4–6a.		6–7a.	
KÕND, JOOKS	sügis	kevad	sügis	kevad	sügis	kevad
Oskab käskluse peale kõndida ja joosta		x				
Oskab joosta seisakutega, üle takistuse				x		
Oskab kõndida paarikaupa, ristsammuga, sik-sak kõnniga						x
HÜPLEMISED, HÜPPED						
Oskab hüpata rõngasse, harkhüppeid, sulghüppeid				x		
Oskab hüpata pingilt alla				x		
Oskab sulghüpetega hüpata üle nõöri					x	
Oskab sooritada erinevaid hüppeid						x
VAHENDITEGA VISKED, PÜÜDED HARJUTUSED						
Viskab, veeretab vahendite kahe käega, täpsusvisked						x
Viskab, püüab palli teisele lapsega				x		
ROOMAMINE JA RONIMINE						
Roomab, ronib, veereb, kiigub		x				
TASAKAAL						
Suudab kõndida mööda nõöri, redeli pulkade vahel		x				
Kõnnib tasakaalupingil, võttes esemeid				x		
Kõnnib pingil, jalatõste ette						x
RIVIHARJUTUSED						
Rivistuvad kolonni, ringi õpetaja abiga		x				
Joondub				x		
Iseseisev rivistumine ringiks, kolonniks, paarideks						x

Matemaatika

EELDATAVAD TULEMUSED	3–4a.		4–6a.		6–7a.	
KUJUNDID	sügis	kevad	sügis	kevad	sügis	kevad
eristab kandilisi ja ümmargusi kehi		x				
nimetab ümmargust kujundit ringiks				x		
leiab ümbrusest ringikujulisi esemeid			x			
nimetab ruudu kujulist kujundit nelinurgaks			x			
leiab nelinurkseid esemeid				x		
nimetab etteantud kujundit ruuduks				x		
leiab ruudukujulisi esemeid				x		

nimetab etteantud kujundit kolmnurgaks					X	
leiab ümbrusest kolmnurkseid esemeid					X	
nimetab etteantud kujundit ristkülikuks						X
JÄRJESTAMINE						
moodustab esemetest järjestatud paare						X
kasutab esemete järjestamisel mõisteid suurem, väiksem, pikem, lühem						X
kasutab esemete järjestamisel mõisteid suur – väike				X		
kasutab esemete järjestamisel mõisteid ees-taga, ülal-all						X
kasutab esemete järjestamisel mõisteid vahel, kõrval, vasakul, paremal						X
kasutab sündmuste järjestamisel mõisteid enne, pärast, eile, täna, homme						X
oskab esemeid võrrelda neid üksteise peale või kõrvale paigutamise teel					X	
RÜHMITAMINE						
rühmitab sarnaseid esemeid värvi ja suuruse alusel		X				
moodustab samaväärseid hulki					X	
võrdleb kahte hulka						X
suudab eristada tervikus osi						X
ARVUD						
suudab loendamise abil kindlaks teha kuni kahe eseme arvu				X		
tunneb arvude nimetusi kümne piires						X
suudab loendamise abil kindlaks teha kuni kümne eseme arvu				X		
teab loendamisel viimasena öeldud arvsõna tähendust						X
oskab kirjutada numbreid 1 kuni 5						X
tunneb seoseid õpitud arvude reas (eelneb, järgneb)						X
oskab arve võrrelda; tunneb märke						X
liidab ja lahutab esemete abil viie piires						X
SUURUSED						
* tunneb rahaühikuid euro ja sent						X
* tunneb ajaühikuid tund, ööpäev, aasta						X
* teab oma vanust				X		
* teab ööpäeva osade järgnevust					X	
* teab aastaaegade järgnevust					X	

Hindamistabel eritoega rühma lastele

ERITOEGA LASTE TEADMISTE-OSKUSTE HINDAMISEKS

Lapse nimi ja sünniaeg.....

Kuupäev.....

Sotsiaalne ja motoorne areng	3a		4a		5a		6a		7a		Märkmed
	S	K	S	K	S	K	S	K	S	K	
0-2											
Hoiab ja uurib kätte antud eset											
Matkib täiskasvanut: plaksutab, lehvitab											
Reageerib oma nimele pilguga											
Tegutseb teise lapse või täiskasvanuga (veeretab palli, lükkab autot, matkib tegevusi esemetega)											
Leiab oma kapi, voodi ja istekoha lauas											
Hoiab kahe käega tassist ja joob iseseisvalt											
Riietumisel sirutab käsi ja jalgu											
2-3											
Täidab lihtsamad korraldused											
Jälgib jutukest või liisusalmi											
Meeldetuletusel palub ja tänab											
Kasutab esemeid eesmärgipäraselt											
Sööb ise lusikaga, kahvliga											
Tömbab peast mütsi ja jalast sokid, jalanõud											
Peseb ja kuivatab käed (abiga)											
3-4											
Tervitab ja jätab hüvasti (tuttav inimene)											
Ootab oma järjekorda											
Riietub ise (va ülepea tõmmatavad, nõõbitavad)											
4-5											
Palub keerulisemates toimingutes abi											
Töötab ülesande kallal 20-30 min											
Jagab asju, küsib luba kasutamiseks											
Viib ära oma sööginõud											
Tömbab ise luku kinni											
Paneb jope riidepuule/nagisse											
Läheb õigeaegselt WC-sse, tuleb seal ise toime											
5-7											
Matkib täiskasvanute rolle											
Seab eesmäärke, viib alustatu lõpuni											

Lõikab noaga pehmet toitu (nt banaan)												
---------------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- **tuleb toime iseseisvalt**
- **tuleb toime abiga**
- **ei tule toime ka abiga**

Vaimne areng + kommunikatsioon	3a		4a		5a		6a		7a		Märkmed
0-1	S	K	S	K	S	K	S	K	S	K	
Kuuldes keeldu „ei“, lõpetab tegevuse vähemalt hetkeks											
Laliseb											
Matkib teiste häälotsusi											
Täidab lihtsaid žestidega saadetud korraldusi											
Lükkab kolmest klotsist ehitatud rongi											
1-2											
Osutab tuttavatele esemetele											
Täidab korraldusi „anna“, „näita“, „võta“											
Ühendab eseme ja pildi											
2-3											
Tuttava tegevuse puhul vastab küsimusele „Mida ... teeb?“											
Küsib „Mis see on?“											
Joonistab näidise järgi — , , O , +											
Leiab värvuse järgi paarilise											
Ühendab tervikuks kahe-kolmeosalise pildi											
Leiab pildipaarid (2-4 paari)											
Asetab suuruse alusel pulgale 3-4 rõngast											
Paneb kokku mänguasja mis koosneb 4 üksteise sisse mahtuvast osast											
3-4											
Kuulab jutukest 5 minutit											
Täidab kaheosalise korralduse											
Teab/ütleb oma nime											
Teab 10 kehaosa											
Rühmitab esemeid											värv, suurus, kuju,
Joonistab näidise järgi V, □											
4-5											
Saab aru kahe sündmuse ajalisest järjestusest.											räägib / reastab pildid
Teab/räägib mida tuttavate esemetega tehakse											
Joonistab näidise järgi Δ											

Teab/nimetab värvusi												
Joonistab inimese												
5-7												
Teab/ütleb oma aadressi, sünnipäeva												
Järjestab (ja jutustab) 3-5osalise pildiseeria järgi												
Tunneb numbreid ja loendab 1-20												
Tunneb trükitähti, kirjutab oma eesnime												